

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik VIII.

Celovec, petek, 13. november 1953

Štev. 53 (604)

Plodonosen jugoslovanski državni obisk

Cilj razgovorov dosežen — Koča Popovič na Dunaju prijateljsko sprejet — Delegacija koroških Slovencev pri Popoviču

Državni sekretar za zunanje zadeve FLRJ Koča Popovič, predstavnik države, ki si je v zadnjih letih pridobila ogromen ugled v vsem svetu, je minuli ponedeljek opoldne prispel s posebnim vlakom na Dunaj. Pomen tega državnega obiska iz Jugoslavije, ki s svojo dosledno borbo za svojo in drugih narodov neodvisnost in svobodo, proti vmešavanju velikih držav v zadeve malih, proti vsakršnji napadalnosti s katere koli strani, postaja vse močnejši faktor miru v svetu, brez dvoma presega mere običajnih državnih obiskov. Lahko rečemo, da je doprinos k ukreptvi avstrijskih naporov in borbe za to, da Avstrija v devetem letu po končani vojni vendar spet postane neodvisna, samostojna in suverena država.

Jugoslovansko delegacijo so na zapadnem kolodvoru na Dunaju sprejeli in pozdravili avstrijski zunanji minister dr. Gruber, državni tajnik v zunanjem ministrstvu dr. Kreisky ter vsa osebje jugoslovanskega poslanstva na Dunaju.

Ob svojem prihodu je državni sekretar Koča Popovič v kratkem nagovoru izrazil svoje veselje, da bo nekaj dni bival med narodom, ki se bori za svojo neodvisnost. Dejal je:

»Bodite prepričani, da vlada in narodi Jugoslavije, ki znajo ceniti neprecenljivo

vrednost svoje lastne neodvisnosti, spremljajo vaša pravična prizadevanja z iskreno in dejavno simpatijo. Prepričan sem, da bodo razgovori, ki jih bo imela jugoslovanska delegacija z vašimi državniki, prispevali za nadaljnje izboljšanje avstrijsko-jugoslovanskih zvez, ki so se že začele ugodno razvijati, s tem pa tudi za blaginjo

Živ primer enakopravnega sodelovanja krepi mir

Naslednji dan, v torek, in prav tako v sredo so bili razni razgovori med jugoslovanskimi in avstrijskimi predstavniki, ki so privedli do zadovoljivih rezultatov. Medtem je zvezni kancler ing. Raab priredil v torek zvečer sprejem na čast jugoslovanski delegaciji. V svojem pozdravnem nagovoru je zvezni kancler med drugim naglasil, da so prizadevanja po dobrososedskih odnosih med obema državama po vojni kmalu privedla do plodonosnih stikov in medsebojnih dobrih odnosov. Tudi na političnem področju se vse bolj krepi vzajemno razumevanje, ki odgovarja dobrososedskemu odnosu. Izjavil je, da v mednarodni politiki ni nič plodnejšega kot živi medsebojni razgovori, na koncu pa izrazil željo, da bi se avstrijsko-jugoslovansko prijateljstvo še naprej poglobljalo.

V svojem odgovoru je državni sekretar Po-

popovič ugotovil, da so odnosi med obema državama na osnovi obojestranskih prizadevanj obeh vlad na vseh področjih mnogo napredovali. Jugoslavija se bo vedno trudila, da se obe državi po premostitvi nekaterih še obstoječih težav ne bosta le dobro razumeli, marveč tudi ena druga lahko v marsičem pomagali. Tak skupni razvoj in živ primer enakopravnega sodelovanja lahko samo krepi mir, trdnost in varnost v tem delu sveta. Tudi Koča Popovič je končal svoj nagovor z najboljšimi željami za bodočnost avstrijskega ljudstva in za nadaljnjo poglobitev avstrijsko-jugoslovanskih prijateljskih odnosov.

Po zaključenih razgovorih je bila v sredo popoldne na Dunaju tiskovna konferenca, na kateri je Koča Popovič izjavil, da je bil dose-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Koča Popovič

delala v skladu z našimi narodnostnimi smotri in gospodarskim posebnostimi.

To je najmanj, kar od avstrijske oblasti zahtevati moramo in kar nam je le-ta dolžna zamčiti. To so tudi naše zahteve pri sedanjih pogajanjih z deželno vlado.

Slovenska kmetijska šola je odlična in edino uspeh prizadevanj Slovenske kmečke zveze in Zveze slovenskih zadrug. Ta uspeh pa bo dosegel svojo krono, če se bo naša šola spremenila v javno slovensko kmetijsko šolo, ne da bi bil kakor koli okrnjen njen slovenski značaj.

Zaključil pa je tov. Blaž Singer svoj slavnostni govor s sledečimi besedami:

Ko danes izročamo slovensko kmetijsko šolo svojemu velikemu poslanstvu med koroškimi Slovenci in ko predajamo njeno vodstvo v roke naših starih in pa tudi mladih strokovnjakov, smo prepričani, da bodo oni, ki ja vsi izhajajo iz našega trdega življenja, skrbeli z vso verno, da napravijo iz te šole zavod, ki bo dal našim vasem potrebne agilne, sposobne in naši stvari skupnosti kmečkih delovnih ljudi z vsemi delovnimi ljudmi predane mlade može v pomoč, oporo in nasledstvo vsem, ki so na tem svojem težavnem položaju že osiveli. Prav tako pa verujemo v naše fante, da bodo priložnost, ki jim jo slovenska šola odpira, izkoristili z vnetim učenjem in marljivostjo v delu ter se tako oddolžili slovenskemu narodu, ki jim je to priložnost z današnjim dnevom omogočil.

(Glej tudi poročilo na drugi strani!)

Slovenska kmetijska šola izročena svojemu poslanstvu

Povabilu Slovenske kmečke zveze na otvoritev njene kmetijske šole v Podravljah se je minulo nedeljo odzvalo lepo število gostov iz vrst našega kmečkega prebivalstva, zlasti kmečke mladine. Poleg predstavnikov Urada za zvezo FLRJ v Celovcu, na čelu z legacijskim svetnikom Mitjo Vošnjakom, podpredsednika Glavne zadrugne zveze LRS Zivka Bernota, zastopnika Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov Slovenije ing. Janca Saksida, predsednika DFDL dr. Franca Petka in zborničnega svetnika Janka Ogrisa pa so se svečane otvoritve udeležili tudi predstavniki naših množičnih organizacij, ves učiteljski zbor in prvi gojenci nove slovenske kmetijske šole.

Iz slavnostnega govora, ki ga je ob otvoritvi imel tajnik Slovenske kmečke zveze, tov. Blaž Singer, objavljamo le nekaj najznačilnejših odstavkov. Med drugim je dejal:

Mislim, da na današnji dan ni treba posebej poudarjati, koliko truda nas vseh, ki smo zbrani in vsega našega ljudstva je bilo treba v zadnjih sedmih letih, da smo dosegli slovensko kmetijsko šolo. Pred nami se v duhu vrstijo vsa številna zborovanja in tečaji, kjer smo po naših vaseh vedno spet ugotavljali, da je za naš gospodarski napredek in kulturni razvoj slovenska kmetijska šola neobhodno potreb-

na. Pred seboj pa vidimo tudi vse številne spomenice in vloge, ki jih je na podlagi te v resnici enodušne zahteve našega kmečkega ljudstva Pokrajinski odbor SKZ poslal merodajnim činiteljem v državi; spominjamo se vrste obiskov naših predstavnikov v Celovcu in na Dunaju, spominjamo se prizadevanj naših zastopnikov v Kmetijski zbornici, kjer so poskušali vse, da bi našli za to našo življenjsko važno potrebo razumevanje ter da bi dosegli javno slovensko kmetijsko šolo. Pred seboj vidimo za knjigo debelo zbirko podpisov iz leta 1951, kjer je naš kmečki človek s svojim podpisom podkrepil še enkrat to, kar je prej ustmeno izpovedal, namreč da je zahteva SKZ po slovenski kmetijski šoli njegova zahteva.

In dalje:

Slovenska kmetijska šola, ki jo danes otvarjamo, je plod in stvaritev nerazdružljive povezanosti Slovencev to in onstran Karavank v borbi za to, da si koroški Slovenci s to šolo ustvarimo novo in važno postojanko za obstoj in gospodarski napredek našega kmečkega ljudstva, za gospodarski napredek Zilje, Roža, Podjune in Gur.

Ko so se priprave za to šolo bližale svojemu zaključku, nam je koroška deželna

vlada pred pičlim mesecem sporočila, da je pripravljena nam prav na tem posestvu ustanoviti na svoje stroške javno kmetijsko šolo. Mi smo vsekakor pripravljeno odstopiti deželni vladi za šolo in internat potrebne prostore. Iz bridkih izkušenj tako daljnje kakor tudi bližnje preteklosti vendar upravičeno zahtevamo, da bo javna slovenska kmetijska šola upoštevala narodnostne, kulturne in gospodarske svojstvenosti Slovencev na Koroškem s tem, da se nam zajamči pravico soodločanja pri namestitvi učiteljev in pri sprejemanju gojencev ter da nam zajamči, da bo ostala slovenska kmetijska šola trajna ustanova, ki je ne bo mogel nihče ukiniti ali pa spremeniti v ustanovo, ki ne bi

Edvard Kardelj v Ljubljani:

Sporazum edina rešitev

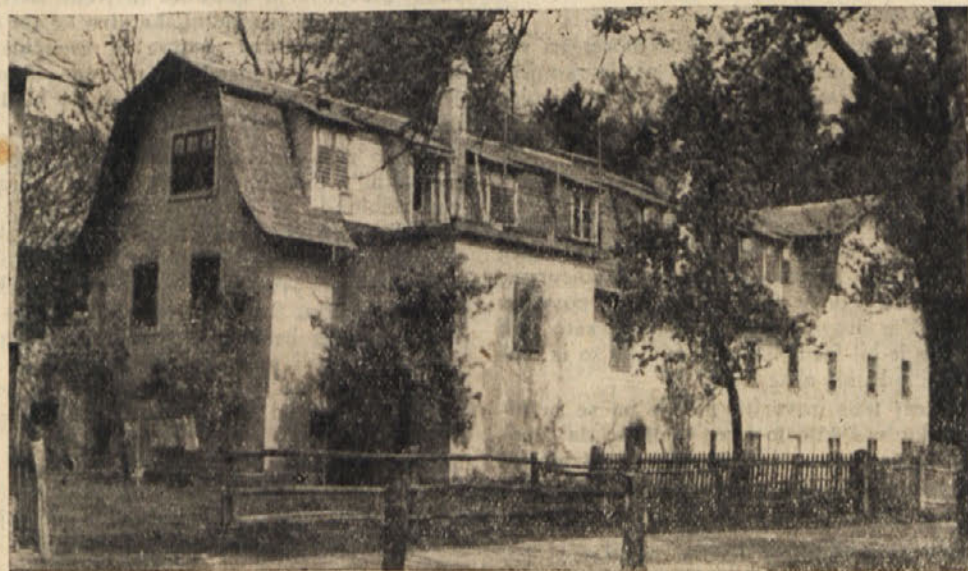
Na mogočnem predvolilnem zborovanju v veliki Unionski dvorani je podpredsednik zveznega izvršnega sveta in kandidat mesta Ljubljane za poslanca v zvezno skupščino tov. Edvard Kardelj, burno pozdravljen od ljudstva, govoril o sodelovanju delovnih množic v gospodarskem in državnem upravljanju in o doseženih gospodarskih uspehih po vojnem času.

V analizi tržaškega vprašanja je ob spontanem odobravanju prisotnih med drugim poudaril: »Mi nikomur ne grozimo in tudi sedaj smo daleč od tega, da bi hoteli tržaško vprašanje rešiti z orožjem. Taka misel je popolnoma tuja naši zunanji politiki. Toda v čemer smo mi do skrajnosti odločeni, to je naša pripravljenost braniti svojo neodvisnost in ne dopustiti, da bi drugi razpolagali z našimi pravicami in našo nacionalno zemljo, ne da bi nas vprašali za mnenje in voljo. Razen tega mi ne moremo dopustiti, da bi italijanski nacionalisti in fašisti ponovno maltretirali Slovence in vse Tržačane, ki se bore za neodvisnost svojega Trsta, kakor so jih nekdanj maltretirali... Mi ne želimo zaostrevanja in ne želimo konfliktov, ker se prav dobro zavedamo, kako lahko bi nevarna situacija v zvezi s tržaškim vprašanjem zapretila miru v tem delu sveta. Mi smo za miroljubno sporazumno rešitev spora in smatramo, da je treba vse, kar moremo in smemo storiti, da bi do take rešitve prišlo. Samo enega mi ne bomo nikoli storili: Nikoli ne bomo kapitulirali pred politiko

gotovih dejanj, ki se vodi v interesu italijanskega imperializma.»

Nato je tov. Kardelj obrazložil volivcem številne napore podvzete s strani Jugoslavije, da bi prišlo do pogajanj, resnično prijateljskih odnosov in edino pametne miroljubne sporazumne rešitve tržaškega vprašanja. Istočasno pa je tov. Kardelj razgalil, zakaj sporazuma današnji italijanski odločujoči politiki nočejo. To je storil z naslednjimi besedami:

»A čemu je odločujočim krogom v Italiji vse to potrebno? Upravičeno mora vsak pameten človek podvomiti, da gre tu samo za cono A. Konec koncev v coni A je glavno vprašanje mesto Trst. Toda vsem je znano, da je tovariš Tito izjavil, da je Jugoslavija pripravljena pod gotovimi pogoji priznati italijansko suvereniteto nad mestom Trstom v sporazumno določenih mejah. Ali je cela ta italijanska histerija potemtakem nastala res samo zaradi slovenskih vasi v coni A? Ali so res ta slovenska naselja v coni A za Italijo tako strahovno važna? Ne, nikakor ne. Stvar je v tem, da današnja Italija ne želi sporazuma z Jugoslavijo, marveč zahteva diktat. A ta diktat hoče zato, da bi tržaški konflikt pretvorila v konflikt med Jugoslavijo in zahodnimi državami, zato, da bi izpodkopala prijateljske odnose med njimi, da bi zaostrela te odnose in na ta način dosegla svoj glavni cilj, namreč, da bi mogla izrabiti Atlantski pakt kot oporišče za svojo antijugoslovansko politiko.»

Nekdanje Gvažarjevo posestvo v Podravljah — danes Slovenska kmetijska šola

Kmetijska šola SKZ v Podravljah otvorjena

V nedeljo, 8. t. m., se je zbralo v Podravljah veliko število ljudi iz bližnje in daljše okolice, pa tudi iz oddaljenih krajev Podjune, Roža in Zilje. Že dan poprej pa so prišli v Podravlje prvi gojenci ter se zbrali na bivšem Gvažarjevem posestvu, ki jim bo za prihodnjo zimo šola in dom obenem.

Praden se je ob 10. uri začela otvoritvena svečanost, si je vsak lahko ogledal šolsko posestvo, ki ga je tekom zadnje pomladi in poletja Slovenska kmečka zveza vzorno uredila. Kakor znano, je prevzela posestvo pred sedmimi meseci zanemarjeno, brez potrebnega inventarja in orodja, izmučena polja in malovredno živino. Danes pa je posestvo tako, da ga lahko imenujemo vzorno, zlasti, da lahko

vseh svojih močeh pomagati, kakor so pomagali sedaj z darilom pohištva za šolo in internat. V istem smislu je govoril tudi zastopnik Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov Slovenije, tov. Janez Saksida. Tudi on je zagotavljal vsestransko pomoč novi slovenski kmetijski šoli v Podravljah in ji želel mnogo uspeha v njenem bodočem delu v korist slovenskega kmeta in zlasti kmečke mladine na Koroškem.

Tovariš Lapuš, predsednik Zveze slovenskih zadrug, ki je danes lastnica podravljanskega posestva, je na kratko orisal pot borbe za vrnitev posestva, ki je bilo v času nacizma z razlaščenjem vzeto podravljanski Hranilnici in posojilnici in dano kanalskemu Nemcu, ter po-

Zbornični svetnik Janko Ogris je nakazal težko stališče svojega delovanja kot zastopnik slovenskih kmetov v kmetijski zbornici, zlasti v pogledu na borbo za javno slovensko kmetijsko šolo in druge zahteve slovenskega kmečkega ljudstva. „Zato s tem večjim veseljem pozdravljam“, je dejal, „da danes otvarjamo svojo lastno slovensko kmetijsko šolo.“ Poudaril je, da ta šola ne bo imela le nalogo, napraviti iz naših kmečkih fantov dobre in umne gospodarje za dom, marveč jih bo morala usposobiti za to, da bodo v ponos in zgled svoji vasi in občini, da bodo znali nastopiti za svoje in svojega naroda pravice kjer koli. Kot podpredsednik Slovenske prosvetne zveze je tov. Ogris izrazil tudi svoje upanje in prepričanje, da bo šola gojila med svojimi gojenci tudi prosvetno dejavnost in jih izgrajevala tudi na tem področju prepotrebnega narodnega dela.

Po pevskem vložku, za katerega je tokrat poskrbel škofiški zbor, je tajnik Slovenske kmečke zveze, tov. Blaž Singer, kateremu gre brez dvoma največji del zasluge, da je bila omogočena otvoritev slovenske kmetijske šole, imel slavnostni otvoritveni govor, iz katerega objavljamo izvlečke na drugem mestu. Med svojim govorom pa se je tov. Blaž Singer posebno zahvalil v imenu Slovenske kmečke zveze vsem zadrugnikom LRS in njihovi predstavnici Glavni Zadrugi zvezi, ki je prispevala vse za šolo in internat potrebno pohištvo kot darilo slovenskih zadrugnikov in podjetij. Zahvalil se je Društvu kmetijskih inženirjev in tehnikov Slovenije, ki je zbralo, sestavilo in podarilo za pouk potrebna učila in strokovne knjige, ter drugim ustanovam v Sloveniji, ki so pri pripravi za pouk na slovenski kmetijski šoli nudile svojo pomoč. Končno se je za-

hvalil še vsem koroškimi Slovincem, ki so s svojim delom in požrtvovalnostjo doprinesli svoj delež.

Nato je ponovno povzel besedo predsednik SKZ tov. Krasnik in tako otvoril ter predal šolo učiteljskemu zboru: »S to svečanostjo smatram, da je naša Slovenska kmetijska šola otvorjena in jo predajam v roke učiteljskemu zboru na čelu z direktorjem, agrarnim svetnikom Francetom Vernikom. Naj Slovenska kmetijska šola v Po-

Manjši del udeležencev proslave pod lipo pri šolski kmetiji

služi kot šolsko posestvo za kmetijsko šolo. Marljive roke uslužbencev, z upravnikom posestva Jankom Gabrielom na čelu, se res niso zaman trudile in je — upravičeno — njihova velika zasluga, da je bil dosežen ta cilj in uspeh.

Tudi na poslopju šolske kmetije je bilo potrebnih mnogo popravil in preureditev, splošnih in takih, ki so jih zahtevale oblasti, da je njihova komisija končno lahko ugotovila, da je pripravno za šolski obrat, to se pravi, da ni več nobene ovire za pričetek pouka in za ureditev internata.

Ko so ob določenem času bili zbrani vsi udeleženci v učilnici, je za začetek otvoritvene slavnosti nastopil mladinski pevski zbor iz Loge vasi, nato pa je predsednik Slovenske kmečke zveze, tov. Matevž Krasnik pozdravil navzoče, posebno goste iz Slovenije, predstavnike FLRJ na Koroškem ter predstavnike Demokratične fronte, Zveze slovenskih zadrug, Slovenske prosvetne zveze, Zveze koroških partizanov, Zveze slovenskih izseljencev, Zveze slovenske mladine in Zveze slovenskih žena. Po prečitaniu nekaj pozdravnih pisem, so se vrstili pozdravni govori gostov:

Podpredsednik Glavne zadrugne zveze LRS, tov. Zivko Bernot je prinašal pozdrave in čestitke k otvoritvi slovenske kmetijske šole od kmetov zadrugnikov Slovenije in posebno podaril, da bodo le-ti vedno z zanimanjem spremljali napore in uspehe bratov koroških Slovincov. Vedno bodo tudi pripravljeni po-

udaril, da je z izročitvijo posestva v svrhe slovenske kmetijske šole Zadrugna zveza storila najboljše, kar bi s posestvom sploh mogla storiti. Pozval je gojence, naj se zavedajo velike dobrote, ki se jim nudi z ustanovitvijo slovenske kmetijske šole in naj pri učenju ne bo njihova zadnja skrb usposabljanje tudi v čobre zadrugnike.

Učiteljski zbor in prvi gojenci Slovenske kmetijske šole v Podravljah

Nepotrjene govornice so za „Kleine Zeitung“ gola resnica

Preteklega ponedeljka se bodo ljudje pri in okoli „Kleine Zeitung“ nedvomno zelo neradi spominjali, saj so morali spet jasno spoznati in priznati, na kako trhli podlagi so zgrajena njihova senzacionalna poročila zlasti v zvezi z njihovo krvavo mejo, s katero so pred meseci neodgovorno blatili in dolžili zločinov razne poštene in miroljubne ljudi. Pred sodnikom dr. Schraglom je bil namreč končan proces, ki ga je tov. Andrej Sienčnik iz Mokrija pri Dobri vasi zaradi žaljenja časti vodil proti odgovornemu uredniku „Kleine Zeitung“ Francu Genserju in je bil le-ta obsojen, ker kot odgovorni urednik ni preprečil objave neresničnih trditve. Še mnogo bolj neprijetno kot obsodba sama pa je bil za pisane tako umazanih in zločinskih vesti brez dvoma potek sodnijske obravnave, ki je ponovno javno razgalila vso umazanijo, ki se skriva v ozadju takih in podobnih „senzacij“. Kljub temu, da je bila razprava vočigled takih obdolžitev, ki si jih je dovolila „Kleine Zeitung“, gotovo zelo resna stvar, pa moramo ugotoviti naslednje: medtem ko so bile izpovedi prič za „Kleine Zeitung“ vse prej kot prijetne, so za navzoče občinstvo — v glavnem zastopniki tiska — ne le enkrat nehote bile v razvedrilo. In s tem so avtorji neverjetnih izmišljotin predrzno hoteli dokazovati resničnost svojih nizkotnih trditve.

„Vi ste tukaj le razstavniki komad za „Kleine Zeitung“

kljub temu pa je vaša dolžnost, da kot odgovorni urednik tudi nosite odgovornost za svoj list...“ — tako je povedal sodnik obtožencu

Genserju, kateri se je v začetku razprave skušal oprati sleherne krivde s tem, da je na dolgo in široko dokazoval — tudi s pričami — svojo težko bolezen prav v dne, ko je v „Kleine Zeitung“ izhajala brezvestno napisana serija člankov o krvavi meji. Nikakor nečemo podvomiti v resničnost njegove bolezni, saj ni noben čudež, če človek, ki mora nositi odgovornost za tako pisanje, prej ali slej doživi „živčni polom“. (Da ga zdravnik po lastni izjavi v njegovi šestnajstdnevni bolezni na domu niti enkrat ni obiskal, omenimo le mimogrede). Seveda pa s tem ni rečeno, da bi kateri koli list v času boleznih odgovornega urednika lahko nekaznovano objavljala vse, kar bi hotel, pa čeprav bi bilo to neodgovorno in zločinsko. Zato Genserju tudi kljub zaslišanju njegove žene in dr. Gerhardta ni uspelo, da bi se izognil mučni razpravi. Morda ga bo to le izučilo, da si bo prihodnjič vsaj za čas bolezni pustil „Kleine Zeitung“ pošiljati na dom, kar doslej po njegovi lastni in njegove žene izpovedi ni bil slučaj, ker se mu potem pač ne bo moglo zgoditi, da ne bi vedel, da je še vedno odgovorni urednik.

„Ničesar ne vem! Samo govoriti sem slišal!“ ...

in podobno, take so bile izpovedi prič, ki jih je „Kleine Zeitung“ klicala na pomoč, da ji rešijo njeno omajano čast, na katero od prejšnjih dveh procesov v zvezi s krvavo mejo že marsikdo ne da več mnogo. In tudi tokrat je obravnava pokazala, na čem so zgrajena tako imenovana „resnična poročila“ v „Kleine Zeitung“. Lahko rečemo, da nobena priča ni ve-

dela izpovedati kaj konkretnega k strašnim obdolžitvam, s katerimi so hoteli brezvestni pisuni ukrasti čast poštenemu koroškemu Slovincu.

Priča Janez Marolt, od leta 1941 tudi sam partizan, naj bi dokazal, kakšne funkcije da je imel Sienčnik v partizanih; vedel pa je povedati le toliko, da je Sienčnika sicer dvakrat videl, toda obakrat v civilu, brez vsakršne funkcije. Priznal je, da ni izključeno, da je pozneje kakšnemu dopisniku pripovedoval tudi o tem, kaj govorijo ljudje, (namreč da je bil Sienčnik komisar, poveljnik in kdo ve, kaj še; op. ured.) prepričan pa je, da je posebej podaril, da je o tem samo slišal, sam da pa ne ve povedati ničesar.

Jernej Štefan, ki s Sienčnikom noče biti več prijatelj, ker mu ta leta 1945 ni dal konjske uzde iz skladišča, kjer se je nahajal vojni plen Jugoslovanske armade, je „dolžil“ Sienčnika, da ga je ob koncu vojne hotel odgnati. Na sodnikovo vprašanje, na podlagi česar to sklepa, je odgovoril: Ja seveda; ko sem ga srečal v Dobri vasi, mi je rekel, da sem že zelo debel, da pa mi bo zdaj trebuh že šel skupaj. Razen te nedvomno precej čudne in svojevrstne „utemeljitve“ priča Štefan ni vedel povedati ničesar. Vse drugo je slišal od ljudi, zato tudi ne ve, če je bil Sienčnik udeležen, ko so iz Dobri vasi odgnali neke ljudi.

„Najprej lepo govoriti, potem pa se pritoževati, ko vas kličejo pred sodišče, da izpovede že dopisniku časopisa, potem bi morali pričakovati, da boste to morali povedati tudi pred sodiščem.“

Sele po teh odločnih besedah sodnika je pri-

Agrarni svetnik France Vernik bo kot direktor stal na čelu učiteljskega zbora

dravljah neumorno in plodonosno deluje za gospodarski napredek našega kmečkega ljudstva, za procvit in lepše življenje naših vasi!“

Z vrsto pesmi, ki so jih zapeli združeni pevski zbori in tako dali slavnosti kulturni okvir, je bila svečana otvoritev Slovenske kmetijske šole v Podravljah zaključena. Nato so si navzoči ogledali še šolske prostore, učilnico, študijsko sobo in sobo z lepo in pregledno razporejenim bogatim izborom učil ter stanovanjske prostore internata za gojence.

ča Kristina Apovnik priznala, da je izpovedala razne stvari dopisniku „Kleine Zeitung“, kateremu pa je pripovedala, da ji je vse to pripovedoval le njen mož in da sama nič ne ve.

„Ah, spet gospod Repar!“

Jožef Jurač prav tako iz lastnega ni vedel povedati ničesar, marveč je vse, kar je svoječasno povedal dopisniku „Kleine Zeitung“, slišal le od drugih ljudi. Navajal je nekega Fritza Bradača, ki da mu je pripovedoval vse mogoče o Sienčniku, ko pa ga je pred 14 dnevi obiskal in vprašal po podrobnostih, da mu je Bradač odgovoril, da ne ve nič konkretnega. Na vprašanje, če je dopisnik, ki ga je obiskal, navzoč, je Jurač po kratkem premisleku pokazal na mladeniča poleg obtoženčevega zagovornika, kar je sodnik kvitiral z vzklikom: „Ah, spet gospod Repar!“, medtem ko je zdaj že dobro znani „dopisnik“ Repar zardel kot mlada devica.

Priča Marija Sovak, je na vprašanje, kaj ve povedati o Sienčniku, dejala:

Kolikor ga poznam, vem, da je bil vedno pošten človek in bi kaj slabega ne mogla povedati o njem.

Nadalje je povedala, da jo je dvakrat obiskal dopisnik „Kleine Zeitung“ (le resnici na ljubo povemo, da je tudi ta priča pokazala na Reparja), kateremu pa imena Sienčnik sploh nisem omenila.

Zastopnik tožitelja dr. Stern je nato predlagal nasprotni strani poravnavo, na podlagi katere bi „Kleine Zeitung“, podala častno izjavo (podobno kot pri procesu Janeza Wutteja-Luca, op. ured.), objavljeno v Kleine Zeitung, Slovenskem vestniku in Neue Zeit, nadalje da bi plačala sodnijske stroške ter tisoč šillingov odškodnine, katere bi Sienčnik dal na razpolago v dobrodelne namene. Sienčnik je na to tudi pristal in povedal, da bi dal ta denar za partizanske sirote.

Ko so zastopniki „Kleine Zeitung“ po telefoniranju z graškim šefom ponujeno poravnavo odklonili, se je obravnava nadaljevala: Priča Kordež se je prav tako kot ostali skliceval na druge ljudi, posebno na nekega Hohlma, ki pa je leta 1950 umrl. Na istega se je skliceval tudi Štefan Rošar, ki je s Sienčnikom sprt zaradi nekega bencina in ker so partizani pri njemu zaplenili nekaj živeža (kar pač v vojnem času ni nič kaj posebnega, saj so morali tudi partizani od nečesa živeti, kakor je podaril sodnik).

Kot zadnji je bil zaslišan še Sienčnik sam, ki je stvarno ovrigel vse umazane trditve v „Kleine Zeitung“. Na sodnikovo vprašanje, če

(Nadaljevanje na 8. strani)

Izbor odlomkov iz knjige VLADIMIR DEDIJER: JOSIP BROZ TITO

13. nadaljevanje

DVOJE POJMOVANJ

Stalinovi načrti

Preden se je bil Stalin odločil, da si dokončno podredi dežele v vzhodni in srednji Evropi ter na Balkanu, ki jih je štel v svojo interesno sfero, zlasti še Jugoslavijo, je razglabljal o možnosti, da to področje priključi Sovjetski zvezi. Toda za to ni zadostovan samo grobi pritisk oboroženih sil sovjetske vojske. V načrtu je imel tudi druga sredstva. Njemu so prva leta po vojni kar dobro stregle grožnje z Zahoda, češ da se v dežele srednje Evropske in Balkana vrnejo prejšnji režimi, ki so bili prav posebno zasovraženi v Jugoslaviji, Bolgariji, Madžarski, Romuniji. To je pomenilo vrnitev k staremu, v monarhijo, k veleposesti, v bedo. Stalin je dobro izkoriščal ta strah, da okrepi svoje pozicije. Stalin je potemtakem uporabljal staro, preizkušeno sredstvo v politiki vseh vesil v tem delu Evrope — da je potiskal eno deželo proti drugi in izkoriščal njihova stara nesoglasja. Naposled je Stalin računal s fanatizmom mnogih komunistov v tem delu Evrope, z njihovo vero v ZSSR in vanj osebno. Tu je računal tudi s komunisti Jugoslavije; le-te je pogosto, kakor pravi Tito, imenoval »čestne duraki«, ali v našem jeziku: »pošteni bedaki«.

Toda pred vsem drugim je Stalin moral obravnati s posameznimi komunističnimi partijami v teh deželah, ker so le-te bile vladajoče stranke. Nameraval jih je po svojih močeh trdno vzeti v svojo pest. Pri Madžarski, Romuniji, a tudi Poljski mu to ni bilo težko, saj tu v voj-

vjeta Kalinin, in je zaradi pogreba prišla v Moskvo tudi bolgarska delegacija, v kateri so bili Dimitrov, Kolarov in Kostov.

Tito se je med bivanjem naše delegacije v Moskvi večkrat razgovarjal s Stalinom. Ob nekem takem pogovoru je Stalin vprašal Tita, ali še vedno meni, da je treba ustanoviti novo Internacionalo, tako, ki bo informativnega značaja. Tito se je strinjal s tem, nakar mu je Stalin predlagal:

»Najbolje bi bilo, da bi prevzeli iniciativo vi, Jugoslavlani!«

Še tistega dne je Stalin povabil na večerjo v svojo vilo Jugoslovane in Bolgare. Ena izmed prvih tem, s katerimi je Stalin začel, je bilo delo Tretje internacionale. Tu je na levici od njega sedel Dimitrov, bivši generalni sekretar Kominterne, a na desnici Tito, ki ni imel ravno najlepših spominov na delo Kominterne. Stalin ni izbiral besed. Tako ostro je govoril o Tretji internacionali in tako zmerjal Dimitrova, da je le-ta zdaj bledel, zdaj rdel in ga je bilo kar žalostno gledati. Dimitrov se ni upal braniti. A Stalin je nadaljeval svojo igro, da bi pritegnil na svojo stran Jugoslovane. Razvijal je idejo, da obnovitev Tretje internacionale, v kakršni si bodi formi sploh ne prihaja v poštev. Toda treba bi bilo ustvariti kaj drugega, je govoril. Organizirati bi morali neko telo informativnega značaja, ki bi se kdaj pa kdaj sešlo, izmenjalo izkušnje in sprejelo kake sklepe. Kajpada, je govoril Stalin, sklepi tega telesa ne bi bili obvezni za nobeno partijo, če se ne bi strinjala z njimi.

Stalin je nadaljeval igro. Hotel je še bolj poglobiti prepad med Dimitrovom in Titom glede tega, kdo bo iniciator za ustanovitev tega novega telesa. Mislil je, da se bodo Bolgari in Jugoslavlani začeli okrog tega pričkati. Čeprav je pred tem sestankom predlagal Titu, da bodi on iniciator, se je zdaj pred Titom obrnil k Dimitrovu:

»Kaj mislite, kdo naj bi bil iniciator: Vi ali Valter ali Francozi?«
Tu je Stalin uporabil Titovo ime Valter; to je bil namreč Titov psevdonim v Moskvi še za časa Kominterne.

Dimitrov je odvrnil:

»Pa mogel bi biti Valter!«
Toda Tito se ni strinjal s tem.
»Najbolje bo, da bi bili Francozi.«
Tako je bil ta pogovor končan.

Informbiro

(Najprej je opisan razvoj ustanavljanja Informbiroja in ustanovni sestanek sam.)

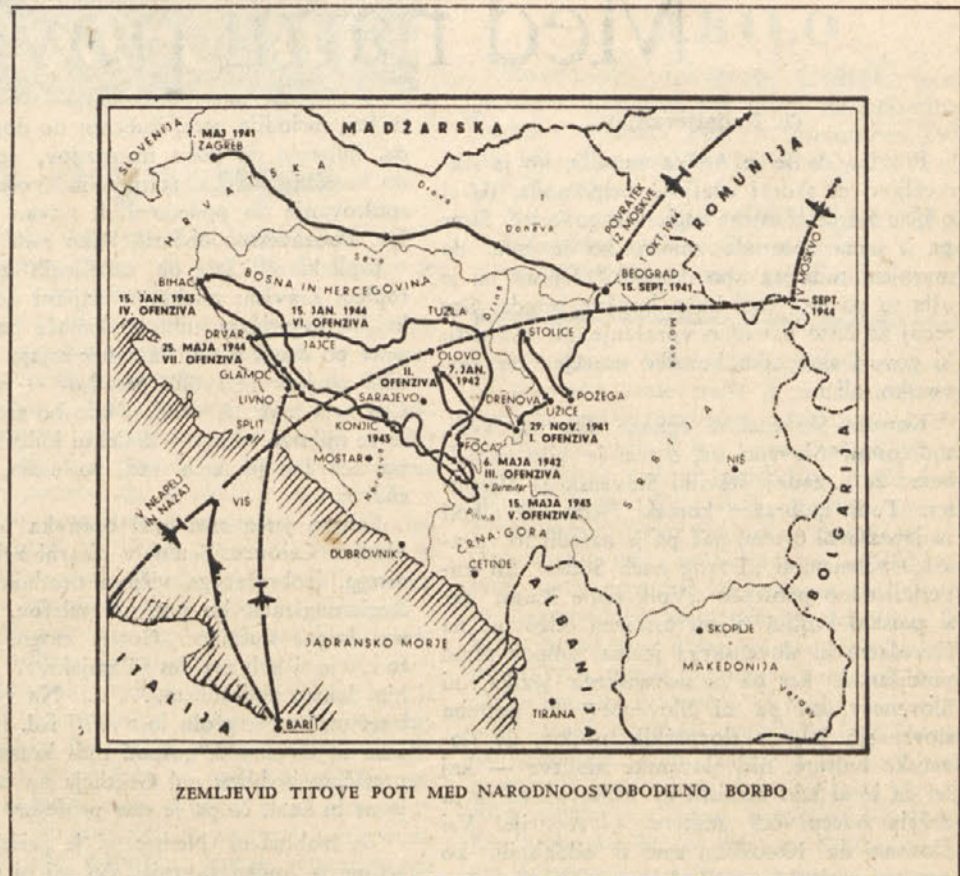
To, da je bila Jugoslavija na prvem sestanku Kominforma postavljena na prvo mesto, ni naključje. Hoteli so, da se Jugoslavija kar najbolj poveže s to organizacijo, da bi pozneje tem laže udarili po nji. In ne samo to. Ta prvi posvet Kominforma je značilen tudi zaradi tega, ker je imel smoter, ustvariti prepad med Komunistično partijo Jugoslavije in drugima dvema, ob tem času najbolj samostojnima komunističnima partijama v Evropi, KP Francije in KP Italije. Zdanov je kaj spretno dal našima predstavnikom Kardelju in Djilasu vedeti, da imata prvo besedo v diskusiji po referatu predstavnika KP Francije Jacquesa in predstavnika KP Italije Luigija Longa in da naj kritično pretreseta linijo KP Francije in KP Italije. Ni bilo treba pričevati Kardelja in Djilasa, da morata to storiti, zakaj KPJ je sama imela svoje kritične pripombe glede dela teh dveh partij v vojnem času in v prvih letih po vojni.

Duclos je v svojem referatu branil stališče, da je treba biti v vladi, izjavil se je zoper stavke, zoper demonstracije in za gospodarsko podporanje vlade. Celo med samim njegovim referatom je Zdanov vpadel z besedami:

»Medtem ko se vi borite, da bi ostali v vladi, vas oni mečejo iz nje.«

Zdanov je vpadel v besedo tudi med Longovim referatom. V poznejši diskusiji je kritiziral linijo KP Italije Edvard Kardelj, linijo KP Francije pa Milovan Djilas.

Na tako stališče jugoslovanske delegacije sta Duclos in Longo različno reagirala. Duclos je bil togoten, nadut, ni maral z nikomer govoriti, po seji je sam posedal na klopi v parku in nemirno krilil s kratkimi nogami, ki se niso niti dotikale tal. Longo je ravnal drugače. Zahteval je, da se snide z jugoslovansko delegacijo in

ZEMLJEVID TITOVE POTI MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO

da sliši njeno še podrobnejšo kritiko. Longo je govoril glede linije v vojnem času, da so izvrševali samo to, kar so jim iz Moskve naročili delati.

Pozneje se je delo nadaljevalo. Duclos je priznal po nastopu Zdanova, ki je potrdil jugoslovansko kritiko, da je bila linija KP Francije oportunistična. Prav to je storil tudi Longo. Zdanov je še enkrat vpadel:

»Vi, italijanski tovariši, ste večji parlamentarci kakor šam De Gasperi. Vi ste največja stranka, a oni vas mečejo iz vlade.«

Na tem zasедanju je bilo dosti diskusije tudi s sekretarjem Poljske delavske stranke Gomulko. Le-ta je nekajkrat prišel tudi v neposredni spor z Zdanovom, in sicer glede tega, po kateri poti mora iti Poljska. Gomulka je predvsem govoril, da je treba na Poljskem mnogo počasneje izvajati kolektivizacijo in da kmetje kažejo močan odpor. Gomulka je tudi z jugoslovanskima delegatoma diskutiral glede možnosti partizanske borbe v pretekli vojni. Gomulka se je izgovarjal s terorjem in navajal, da je bilo na Poljskem usmrčenih okrog tri milijone Židov in ustreljenih nekaj sto tisoč Poljakov. Gomulki se je pridružil češkoslovaški delegat. Jugoslovanska delegata sta vztrajala pri svojem in navajala jugoslovanske izkušnje, da je tudi v Jugoslaviji besnel strahoten teror Nemcev in Italijanov, vendar se je vstaja razvijala prav zaradi takega terorja in le-temu navkljub. Ko je ljudstvo vzelo v roke orožje, so rešili pred Hitlerjevskim pokončenjem nešteto življenj.

MARŠAL TITO V ROMUNJI DECEMBRA 1947 NA MITINGU S PETROM GROZO

Gomulka je imel še v nekaterih vprašanih različno mnenje. Dejansko je bil zoper ustanovitev Kominforma, a je pozneje popustil in terjal, da se vsaj ne objavi komunike o sestanku in o ustanovitvi nove organizacije, marveč naj ostane le-ta ilegalna. Vsi so bili zoper ta njegov predlog, ob koncu pa so bili vsi sklepi skupno podpisani.

Zdanov in Malenkov sta dosegla svoj smoter. Kominform je bil ustanovljen. Duclos in Longo sta zapustila Poljsko užaljena zaradi stališča Jugoslovancev. Seme razdora med največjimi komunističnimi partijami v Evropi je bilo posejano. Trditev, da so Rusi ustanovili Kominform v glavnem kot orodje za uresničevanje določene svoje politike, v prvi vrsti zoper Jugoslavijo, potrjuje tudi dejstvo, da se je Kominform po tem prvem sestanku sešel v prvih dveh letih svojega dela v celem dvakrat in oba krat zato, da bi sprejel sklepe zoper Jugoslavijo. Mimo tega je bil 15. decembra leta 1947 še neki sestanek v Jugoslaviji, in ta je imel bolj tehničen značaj. Na njem so razpravljali o uredništvu glasila Kominforma »Za trdni mir in ljudsko demokracijo«.

(Sledi podrobnejši opis dela okoli tega lista ter drugih primerov neenakopravnosti med sovjetskimi in jugoslovanskimi tovariši.)

Tuje kritike o tej knjigi

THE TRIBUNE, 13. februarja 1953 — Jennie Lee

Tito v vseh borbenih letih svojega življenja ni storil ničesar, kar bi zahtevalo od njega več hladnokrvnega poguma, kakor tedaj, ko je sklenil, da so njegovi odnosi s Stalinom prišli do točke, ko mora Jugoslavija izbirati med suženjstvom in odporom.

Nobenega dvoma ni, da je bil Vladimir Dedijer kos tej veliki zgodbi. Svoje poverilnice nam je izročil s predgovorom, v katerem naletimo na domala neznosno pretresljive odstavke.

Bil je tesno povezan s Titom v podtalnem komunističnem gibanju pred vojno, spremljal ga je v vseh fazah partizanskih bojev, bil dejansko in duhovno blizu svojem ljubljenu voditelju pri vsem, kar je sledilo poslej.

Ta knjiga je vzgojna, zabavna, polna navdiha. Upam, da bo našla velik krog bralcev.

Nabavite si knjigo
Vladimir Dedijer:

„TITO“

v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“

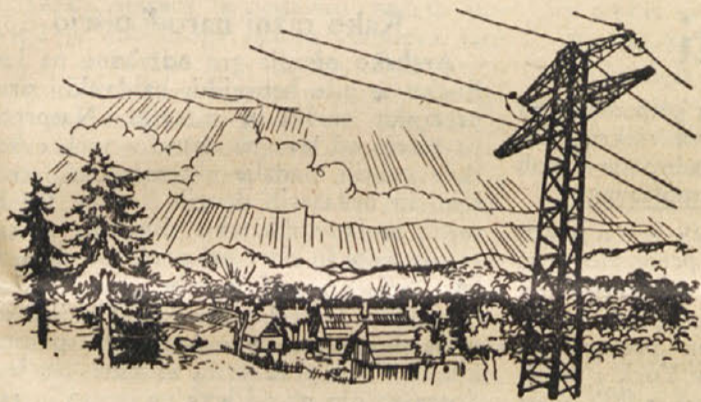
V CELOVCU

Gasometergasse 10

V „Slovenskem vestniku“ prinašamo le odlomke iz zanimive knjige, ki vzbujajo povsod veliko zanimanje. Kdor pa se želi bolj izčrpno seznaniti z markantno osebnostjo in delom osvoboditelja in voditelja jugoslovanskih narodov maršala Tita, si bo nabavil celotno knjigo.

Knjiga vsebuje tudi zanimive podatke o naporih, uspehih in napredku v novi socialistični Jugoslaviji, ki postaja vedno bolj srečna in lepa domovina vsega jugoslovanskega delovnega ljudstva pod modrim vodstvom maršala Tita in njegovih sodelavcev.

V polplatno vezano, 770 strani obsegajočo knjigo „TITO“ lahko kupite za nizko ceno 40 šilingov v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu

Akademski slikar France Mihelič: ELEKTRIFIKACIJA VASI

nem času skoraj ni bilo komunističnih partij, marveč so se le-te pokazale, ko so bili Nemci leta 1944 pregnani z bajoneti Rdeče vojske. Vodstva teh partij so po velikanski večini živela v Moskvi pod budnim očesom NKVD in so se po letu 1944 kratko in malo preselila v glavna mesta svojih dežel. Drugače je bilo s Komunistično partijo Jugoslavije; njeno vodstvo se je v procesu bojov izgradilo v deželi sami in je za časa vojne ostalo z ljudstvom ter si z njim delilo dobro in hudo. Zdaj je bilo treba prodreti v vodstvo Komunistične partije Jugoslavije, a če to ne bo takoj uspelo, tedaj ga je treba izolirati od drugih partij na tem področju, potisniti ga v neko novo mednarodno delavsko organizacijo, ki bi zopet izvajala direktive iz Moskve.

Res je, po vojni ni bilo več tako močnega orožja za kontrolo nad drugimi partijami in za diktiranje njihove politične linije, kot je bila Kominterneta. Stalin jo je bil sam razpustil leta 1943 pod pritiskom vesil. Zdaj je bilo treba ustvariti nekaj, kar bo podobno Kominterni, četudi bo po obliki drugačno, ker so bili zdaj pogoji drugačni; vendar bodi to kaj takega, kar bo še huje in dejansko še bolj nedemokratsko in pokorno orodje v rokah Moskve.

To novo telo bi bilo mogoče dobro izkoristiti tudi v mednarodnem delavskem gibanju kot močno moralopolitično orodje za pritisk na vse partije, ki so bolj razvite in ki mislijo s svojo glavo, zlasti še na Komunistično partijo Jugoslavije, to pa za primer, da bi se le-ta uprta zahtevala ZSSR. Z druge strani je bilo po končani vojni razširjeno mnenje, da bi v mednarodnem delavskem gibanju zares kazalo ustvariti neko posvetovalno telo za izmenjavo mnenj, za izmenjavo tako bogatih izkušenj, kot jih je prinesel razvoj v zadnjih letih. Če nič drugega, bi se lahko ustanovil mednarodni časnik za izmenjavo izkušenj.

To misel je Tito sam še leta 1945 omenil Stalinu, ki jo je kar oberoč sprejel, ker je pod novo Internacionalo v mednarodnem delavskem gibanju mislil na vse kaj drugega kot Tito. O tem vprašanju so diskutirali v mesecu juniju leta 1946, ko je neka jugoslovanska delegacija s Titom, Rankovićem in Kidričem na čelu bivala v ZSSR. Kakor je bilo povedano že spredaj, je v tem času umrl predsednik Vrhovnega so-

Med nami povedano...

(1. Nadaljevanje)

Pravim, da se je Ančka zmotila, ko je sramežljivo in skoraj užaljeno pripomnila, da si brijem norce iz njene pliberske govorice. Sicer pa je sama spoznala zmotu, ko je čula, da marnjem tudi jaz „po domače“, čeprav mi je ušla tu pa tam tudi kaka knjižna beseda. Gre tedaj za čisto navadno vprašanje, ali zna tisti, ki govori slovensko koroško narečje, res slovensko, ali ne.

Koroški Slovenci te uganke niso napravili, tudi ostali Slovenci ne, o tem je bilo dovolj besed že v zadnji številki Slovenskega Vestnika. Tudi izobražen koroški Nemec se nikoli ni izpraševal o tem, pač pa je naredil to vprašanje velenemški „Drang nach Süden“ ali imperialistično pohlepen „Volk ohne Raum“ ter si poiskal svojim ciljem ustrezen odgovor: na Koroškem ni slovenskega jezika, ampak samo vindišarski, ker pa ni slovenskega jezika, ni Slovencev, ker pa ni Slovencev, ni potreba slovenskih šol, ne slovenskih uradov, ne slovenske kulture, niti slovenske molitve — kaj še, da bi si kdo izmislil in zahteval, da se ta dežela odcepi od „matere“ — Avstrije! Vsi Slovenci na Koroškem smo si oddahnil, ko nam od maja leta 1945 dalje po zmagi zavezniških protinacističnih sil ni bilo več treba okušati te fantastične logike.

Vendar se učinki takih gesel o vindišarstvu le še zapazijo tu in tam med nami, zlasti med mladimi ljudmi, včasih v vlaku, včasih v kinu, pa tudi na ulici, povsod pač, kjer se stikajo Nemci in Slovenci. Stopiš na lopo kino-dvorane in čuješ domačo slovensko govorico: koj, ko postaneš pozoren in sta te dekle ali fant opazila, že ni več slovenske besede iz njenih ust; sram ju je, kakor da ju je nekdo zalotil pri nepoštenem oprasku. Ni še mesec dni od tega, ko sem zagledal na celovški ulici znanca, domačina in ga ogovoril: „Lukej, kom pa sa ti tk mudi?“ Zdrnil se je, plaho pogledal okrog sebe, a ko je zazrl tik za seboj tujca, le ni spravil slovenske besede na ustnice, pogoltnil jo je in vrgel na videz tja v dan: „O, Hons, bist a in Klogenfurt?“ Ko je bil tujec mimo, pa je poparjen (to so vidni sadovi stare avstrijske šole!) nadaljeval: „K'k pa ti še kej gra?“ Sram in morda tudi strah? Strah, da ne bi zgubil službe, dela, če zve šef, da je Lukej zaveden Slovenec? Morda oboje? Sram in strah? V redu ni niti prvo niti drugo.

Moj atej živi že dobrih 74 let v Avstriji. Šolal se je v nemški ljudski šoli v Pliberku, ker je, tedaj na Humcu še ni bilo. Piše, bere in govori za silo nemško. Po radiu pa poslušaja najraje slovenska poročila, naj prihajajo iz Celovca ali Ljubljane. Pri nemških mrda čelo, striže z ušesi, sprašuje nas druge, z eno besedo: ne razume nemškega knjižnega jezika v tolikšni meri kot slovenskega. In vendar se je učil v šoli nemškega in ne slovenskega jezika. Naročen je na nemške in slovenske časopise. To dejstvo samo že dovolj jasno reši „problem“ „vindišarskega jezika“, kakršnega so si izmislili velenemški „znanstveniki“.

Pravi znanstvenik — tudi nemški pa bo povedal drugače. Dejal bo, da zna moj atej najprej svojo domačo slovensko govorico (in to je zanj polnovreden jezik, ker se pomeni v njem o vsem, kar je potrebno za življenje), da razume poleg tega še knjižni slovenski jezik (pisati ga ne zna, ker ga tega ni naučila avstrijska šola) in da za silo bere, piše in govori še nemški jezik, ker se je za to hudo brigala ista šola.

Sicer pa, kdo izmed nas koroških Slovencev še ni opazil, s kakšno ljubeznijo negujejo naši drugojezični sosedi svoje domače govorice, koroške, tirolske, štajerske in druge nemške dialekte? Saj razen poročil, reportaž in šolskih oddaj že skoro ni slišati knjižne nemščine, pa naj se oglasi Radio Klagenfurt ali Graz. Izživljajo se naravnost v domači govorici; kadar jih poslušas, tako rekoč občutiš, da je v besedi kri, melodija, srce, ljubezen do domače grude, ljubezen do polja in gozdov, spoštovanje do kmečkega hleba na mizi in rošta v kleti, spoštovanje do podedovanih navad in običajev. Podzavestno občutiš, kako radi se grejejo v topli kmečki izbi ob zabeljenih žgankih in toplem kravjem mleku, v prijetni domačnosti, ki jim jo pričara edinole domače narečje (čeprav po drugi strani ne zanemarjajo visoke jezikovne kulture svojih pesnikov — velikanov, Goetheja i. dr. A vendar, kdo bo trdil, da niso te njihove oddaje v dialektu kulturne, umetnostne? Jaz jih zelo rad poslušam, verjetno tudi ti.

Lansko jesen sem imel opravka pri deželni vladi v Celovcu. Sedim v pisarni zelo znanenitega, izobraženega višjega uradnika, nekega Regierungsrata, ko pozvoni telefon. Nemudoma dvigne slušalko: „Guten mogn, hja dokto... jo, i hob ma des fü'gmjagt, ... ka ongst, hja dokto, und sunsta, Na — sjaabus, i tet ma' s net gfoln losn...“ itd. itd. A povem ti, da zna ta gospod tudi krasno odrsko nemščino in blizu pol Goetheja na izust, kako je ne bi znal, če pa je star profesor?

Ta izobraženi Nemec mi je prišel v misel, ko me je Ančka zavrnila, češ saj ni to slovenščina, kar govorimo v Pliberku, na Blatu ali Libučah. Omenjeni gospod zna knjižno nemščino in celovško govorico, pa daje prednost drugi. Mnogi izmed nas knjižne slovenščine po krivdi stare avstrijske šole ne znamo, pa renimo, da po domače ne gre odpirati ust, zlasti če te čuje Nemec. Zmota je na dlani.

Pa še poglejva, kateri jezik je bil prvi: knji-

žni ali domači? Vsi evropski knjižni jeziki so se razvili v teku dolgih stoletij iz posameznih narečij, dialektov, tako tudi nemški in slovenski — oba sta približno enako stara. Nemec ga je utrdil s prevodom Sv. pisma očes protestantizma, Martin Luther. Za podlago je moral vzeti seveda eno narečje. Držal se je v glavnem govora, kakor so ga tedaj — v prvi polovici 16. stoletja — uporabljali na saškem dvoru ter na univerzah Leipziga, Erfurta in Wittenberga. Bil je zelo podoben tedanji dunajski govorici, ker so pač Habsburžani utrdili svoje narečje tudi na knežjih dvorih.

Kakor Luther Nemcem, tako sta nam postavila temeljni kamen za zgradbo knjižnega jezika protestantska duhovnika Primož Trubar in Jurij Dalmatin, le-ta je prevedel Sv. pismo nam. Za podlago knjižni slovenščini pa sta vzela dolensko narečje, ker sta bila oba Dolenci. Oba knjižna jezika, nemški kakor slovenski pa sta se nato skozi 400 let do današnjega dne dopolnjevala in brusila, tako da sta nenehno črpala besede in oblike zdaj iz tega, zdaj iz drugega dialekta, opuščala, kar je bilo trdega, nepraktičnega in prevzemala iz narečij to, kar je bilo v njih blagovžvočnega, lepega.

In ta razvoj še ni zaključen. Tudi dandanašnji črpajo pisatelji za svoje povesti in romane besedni zaklad iz ljudskega govora, kajti vsak kulturni narod si šteje v ponos, ako se more postaviti z debelim, bogatim leksikomom (knjiga, v kateri so vse besede kakega jezika). Prežihov Voranc, koroški pisatelj je uvedel n. pr. nad 200 lepih starih koroških besed v slovenski knjižni jezik. Ker jih Gorenjec, Do-

lenjec ali Ljubljčan ne razumejo, jih je objasnjal pod črto kar na isti strani v knjigi. Tako bogatijo tudi drugi pisatelji knjižni jezik.

Da je enoten knjižni jezik potreben vsakega kulturnemu narodu, je razumljivo. Če bi pisal vsakdo „po domače“, bi ga razumeli pač samo njegovi najbližji rojaki, znanost in književnost ne bi mogli hitro napredovati. Predstavljal si samo, da bi tiskali Slovenci v 45 dialektih knjige! Ker pa se zaradi žalostnih razmer v avstrijski šolski politiki nismo mogli naučiti vsi koroški Slovenci knjižne slovenščine, negujemo s toliko večjo ljubeznijo domačo slovensko besedo in jo predajamo nesokrunjeno rodu, ki prihaja za nami.

Kar pa se tiče izraza „windisch“, verjetno večina tistih koroških Nemcev, ki mrzijo Slovence in ga z zaničevanja rabijo kot psovko, ne vejo, da s tem izrazom ne povedo nič drugega kot „slovensch“. Ko so se Slovani v 5., 6. in 7. stoletju po Kristusu razseljevali iz praslovske domovine proti severu, zapadu in jugu, je severna skupina zasedla ozemlje nekdanjih Venetov ob Baltiku. Veneti so bili staroevropsko pleme, ki je tedaj dogospodarilo. Slovani so jim zasedli deželo z vzhodne, Germani pa z zapadne strani, a imenovali so zdaj nove sosede — Slovane kar s stari imenom, v preprosti govorici so jim dejali „Winidi“, odtod Winden in windisch. Toliko da bodo vedeli, če bi hotel kak njihov narodni nestrpnost rabiti to besedo še za psovko z vsebino: neslovensko, manjvredno, specialno koroško i. pd. Če bi se komu še zahotelo nas malo pozmerjati, naj si poišče vsaj kako novo besedo, „windisch“ nas ne more žaliti, ker po vsebini in po krstnih podatkih ne pomeni drugega kot „slovensko“.

(Nadaljevanje sledi)

Nekaj ameriških zanimivosti

O delu na tekočem traku, simbolu ameriške uredbe proizvodnje, smo že slišali. Prvikrat je stekel leta 1913, ko so ta način začeli uporabljati pri montažnih delih v Fordovih tovarnah v Detroitu. Smisel te tehnične pridobitve pa je živl že v prvih priseljencih, ki so prihili iz starega sveta, da bi našli v Ameriki drugo, boljše domovino.

Šele 300 let je minulo, odkar so se naselili v Ameriki prvi angleški priseljenci in so leta 1624 zgradili tam prvo siromašno ribiško in mornariško vas New Amsterdam. Tam se dvigajo zdaj visoke velikanke palače, pod zemljo pa vozijo vlaki podzemeljske železnice. Iz te vasice se je razvilo velikansko mesto New York.

Zedinjene države imajo sedaj 48 zveznih držav in nad 150 milijonov prebivalcev. Leta 1776 je bilo na tem področju samo 13 od Angležev odvisnih državnih skupnosti, ki so imele še komaj 3 milijone prebivalcev. To neznatno število ljudi se je odločilo za boj s tokrat največjo vojaško silo sveta Anglijo. Zmagovito končana osvobodilna vojna je položila temelje neodvisne države. Ameriška zastava ima 48 belih zvezd na modrem ozadju ter 13 rdečih in belih prog, simbolov prvotnih odvisnih držav.

Pred okoli 100 leti je bilo v Ameriki še 3 milijone sužnjev, ki so jih prodajali na sejmih kakor živino. Ponujali so jih po kakovosti po 1000 do 2000 dolarjev. Leta 1837 je vrhovno sodišče izrecno ugotovilo, da s sužnjem ni treba ravnati kot s človekom, marveč je treba videti v njem samo stvar. Sužnji so morali delati predvsem na bombažnih plantažah. Šele predsednik Lincoln je nastopil proti brezobzirnim lastnikom sužnjev, in je leta 1865 suženjstvo odpravil.

V Zedinjenih državah imajo zdaj 113

ver in verskih sekt. Verska pripadnost pa je izključno privatna zadeva vsakega posameznega državljana. Uradno je sploh ne registrirajo in tudi ne upoštevajo.

Površina Zedinjenih držav je večja kot tri četrtnine vse Evrope, prebivalcev pa imajo komaj eno četrtnino celotnega števila prebivalcev Evrope. V Ameriki je pet mest, ki imajo nad milijon prebivalcev. Največje med njimi je New York z 8 milijoni prebivalcev. Devet ameriških mest ima nad pol milijona prebivalcev.

Ameriško kmetijstvo je popolnoma mehanizirano. Konjske in volovske vprege ameriški kmetje sploh ne poznajo. En delavec na farmi zadostuje, da pridela za 15 ljudi živil. Zedinjene države imajo 30 odstotkov vseh železnic na svetu, značilni prog pa 48 odstotkov. Motornih vozil imajo 50 milijonov ali 70 odstotkov vseh, kar jih je na svetu. Po tem ima povprečno vsak tretji ameriški prebivalec motorno vozilo. Zedinjene države imajo tudi dva največja mostova na svetu. Prvi se dviga 230 metrov visoko nad »Zlatimi vrati«, drugi pa je dolg 7 km in veže San Francisco s celino.

Moža, ki je leta 1493 ta novi del sveta odkril, niso nič kaj posebno počastili. Samo ime ene same izmed zveznih držav, Kolumbija, spominja svet na drznega pomorščaka Kristofa Kolumba. Ves kontinent pa so imenovali po možu, ki se mu je kmalu potem posrečilo s poročili iz novega sveta obrniti nase pozornost svetovne javnosti, namreč po italijanskem pomorščaku Amerigu Vespuciju.

V Spitzberghih najsevernejša pošta

Naslov najsevernejše pošte se glasi Ni Alesund, Svalbard Spitzbergi in je na 97. stopinji severne širine na Norveškem. Sredi krasne pokrajine v dolgem temnomodrem fjordu med zelenimi griči stoji ta kraj, v katerem je premogovnik edini vir dohodkov. To je majhno naselje, ki ima samo nekaj lesenih hiš in barak z bolnišnico, šolo, kinom in pošto. Upravnik najsevernejše pošte se imenuje »odpiralec pošte«. Upravnik pošte ima mnogo dela samo poleti, ko je v Ni Alesundu polno turistov iz vseh krajev sveta. V maju pripluje prva ladja, v novembru pa odpluje iz pristanišča zadnja ladja. Pisma in razglednice grede iz Ni Alesunda z žigom najsevernejše pošte na vse strani sveta.

Kako razni narodi pišejo

Arabsko pisanje gre od desne na levo. Enako se piše hebrejski, kaldajski, sirski, perzijski, turški in tatarski. Nasprotno pa pišejo od leve na desno v vseh evropskih jezikih, nadalje v armenščini, etropski in nekaterih drugih jezikih. Pri Kitajcih in Japoncih teko pismenke od zgoraj navzdol in sicer pri prvih od desne na levo, pri Japoncih pa obratno. Mehikanci pišejo od spodaj navzgor. Grščina ima svoje posebnosti: v najstarejših spomenikih se vleče prva vrsta z desne na levo, druga za njo pa od leve na desno in tako naprej izmenično. Ta način je znan po imenu »bustrofedon« zaradi sličnosti z brazdami pri oranju.

Nenavadni hoteli po svetu

V New Yorku so nedavno odprli hotel, kamor smejo zahajati samo najmanj 190 cm visoki ljudje. Najvišji hotel na svetu je hotel »Davaï«, ki stoji na prelazu Čangla v Zahodnem Tibetu. Hotel stoji 4880 metrov visoko in gostje vidijo skozi njegova okna samo z večim snegom pokrite gorske vrhove in grebene. Daleč naokrog je videti samo gole skale. Samo v hotelski dvorani raste nekaj kaktej. Oprema je preprosta, jedilni list omejen, ker je treba vse prinesiti iz doline.

Ob cesti iz Santa Cruza v Kaliforniji stoji hotel vzdignjen v osem orjaških debel. Najdebelejšo drevo meri v premeru 23 metrov in v njem je hotelska restavracija. Vse pohištvo je narejeno iz vej tega orjaškega drevesa. V ostalih sedmih debelih drevesih, ki so le nekoliko manjša od prvega, pa so vzdignane hotelske sobe. V Zürichu pa imajo hotel, ki odraslih ljudi sploh ne sprejema. To je hotel za otroke z velikim vrtom. Namesto sprejemnic ima sobe z otroškimi igračkami, električnimi železnicami itd. Večkrat se zgodi, da si otroci ne morejo zapomniti številke sobe ali svojega ključa. Zato ima vsaka soba na vratih pisane obročke. Ta hotel je zelo lepo in udobno opremljen.

V Hondurasu, v mestu Belize, imajo »Hotel groze«, zgrajen sredi mestnega pokopališča. Lastnik je zgradil hotel sredi nagrobnih spomenikov, križev in žar, ker je računal s senzacij željnimi ameriški turisti. Kupil je tudi mrtvaški zvon, ki je visel v zvoniku mrtvašnice. Ta zvon je sedaj posebna privlačnost. Z njim kličejo goste k obedu in večerji.

Koliko dvigne izvežbana strojepisaka

Dobro izvežbana strojepisaka naredi na svojem pisalnem stroju v sedmih urah in pol kakih 65.000 udarcev. Izračunali so, da bi bilo mogoče z energijo, ki jo pri tem porabi, dvigniti približno za tri železniške vagoni po 10 ton tovora 1 meter visoko.

Ogromna zmogljivost malega motorčka srca

Srce je podobno majhnemu motorčku z velikansko vztrajnostjo. Sicer nikakor ni takšno, kakor ga opisujejo pesniki ali ga predstavljajo slikarji. Srce je okroglasta mišica, ki se neprestano krči in širi in poganja kri po telesu. To delo opravlja organski motor, ki tehta le 300 gramov in ki razpolaga le z eno tri sto petin-sedemdesetinko konjske sile. Z vsakim utripom požene srce eno desetinko litra krvi po žilah. Približno 75-krat utriplje srce v posamezni minuti vedno enakomerno, naj že spimo ali bdimo. V 24 urah požene »črpalka srca« 10.000 litrov krvi po telesu, kar bi se ujemalo

s količino dobrih 33 sodov po 300 litrov. V enem dnevu utriplje srce povprečno 100.000-krat in to njegovo dnevno delo bi se dalo primerjati z naporom, s katerim bi dvignili tri osebe v vzpenjači 100 metrov visoko. V enem letu krožijo štirje milijoni litrov krvi po žilah. Približno 40 milijonkrat utriplje srce v teku enega leta. V dobi človeškega življenja 65 let požene srce 250 milijonov litrov krvi v telese žile, to bi bila količina, ki bi zadostovala, da bi se z njo napolnilo majhno jezero. Pri človeku, ki je dosegel starost sedemdesetih let, je srce utripnilo 2 milijardi 500 milijonov krat.

KOLENDAR

Petek, 13. november: Stanislav Kostka
Sobota, 14. november: Jozafat Kunč.
Nedelja, 15. november: Jedert
Ponedeljek, 16. november: Otmar
Torek, 17. november: Gregorij Čudod.
Sreda, 18. november: Odon, opat
Četrtek, 19. november: Elizabeta.

SPOMINSKI DNEVI

13. nov. 1560 Rojen v Ljubljani Tomaž Hren, ki je uničeval slovenske protestantske knjige — 1813 Rojen v Svečah v Rožu pisatelj Andrej Einspieler — 1941 Amerika je preklicala svojo nevtralnost.
14. nov. 1838 Rojen v Zagrebu pisatelj Avgust Senoga.
16. nov. 1887 Umril v Ljubljani pisatelj in kritik Fran Levstik — 1869 Izročil promet Sueški prekop — 1917 Lenin podpisal deklaracijo o pravicah narodov Rusije — 1947 Dograjena mladinska proga Šamac—Sarajevo v Jugoslaviji.
17. nov. 1945 Svetovni kongres študentov v Pragi, ki je proglasil 17. november za Mednarodni dan študentov v spomin, ko je tekla po praških ulicah leta 1939 kri čeških študentov, ki niso hoteli kloniti pred hitlerjevci — 1946 Prekop 83 partizanov v Št. Rupertu pri Velikovcu.
18. nov. 1942 Začetek ruske ofenzive pri Stalingradu in s tem preokret v drugi svetovni vojni.
19. nov. 1808 Rojen v Kranju dr. Janez Bleiweis, urednik „Kmetijskih novic“ — 1828 Umril na Dunaju skladatelj Franc Schubert — 1917 Umril v političnem pregnanstvu pisatelj Fran Maselj-Podlimbarski — 1944 Maršal Tito razglašen za narodnega heroja.

Dob pri Pliberku

Težka nesreča je nedavno zadela povsod priljubljenega našega Randeva Janka, p. d. Mežnarja v Dobu. Delavnemu kot je bil na svoji lepo urejeni domačiji, se mu je itak težko godilo pri delu, ker je bil na eni roki že od prve svetovne vojne invalid. Toda zadnjič, ko je rezal krmo, je nesreča hotela, da ga je rezalni stroj zgrabil za drugo zdravo roko in mu posekal vse prste in še nekaj roke. Težko ranjenega so nesrečnega Randeva prepeljali v bolnišnico, kjer se sedaj nahaja. Vaščani in vsi, ki ga poznajo, iskreno sočustvujejo z njim. Predvsem pa sočustvujejo z Jankom starejši prosvetaši pliberškega prosvetnega društva, ker jim je bil nadvse odkrit tovariš, požrtvovalen igralec, spreten pri šminkanju igralcev in je sodeloval povsod, kjer je smatral za potrebno. Zato nam je zares prav težko, ko ga je zadela tako težka nesreča. Randeva smo pogrešali tudi minulo nedeljo na občnem zboru Slovenskega prosvetnega društva. Če bi mogel, bi bil gotovo prišel.

Vidra ves pri Pliberku

Končno bomo po dolgem prizadevanju le imeli za pitje in kuho ter za napajanje živine zdravo in čisto vodo. Potreba po napravi ustrežajočega vodovoda je bila pri nas nujna. Ko so leta 1922 napejli vodovod v Vidro ves, so takrat položili v rove že stare cevi, ki se seveda niso dolgo vzdržale. Med vojno je zmogljivost vodovoda že močno pešala in kmalu popolnoma odpovedala. Tako smo bili prisiljeni zajemati vodo iz potoka, ki priteče skoz Pliberk in nekatere vasi, in razumljivo je, da voda ni bila čista in zdravstveno neoporečna. Predstavljati si je tudi lahko, s kakšnim trudom in zamudo časa je bila združena preskrba živine z vodo.

Zato so se naši kmetje z vso vztrajnostjo trudili, da bi dosegli pri merodajnih činiteljih razumevanje in primerne prispevke za napravo prepotrebne vodovoda. Dolgo so bili vsi koraki brezuspešni, povsod se je reklo, naj samo čakamo in čakamo, češ da ni potrebne denarja.

In ko smo se končno obrnili s pismom na deželnega glavarja Wedeniga in se pri njem zglašili ter mu razložili naše težave, smo dosegli razveseljiv uspeh. Deželna vlada je poslala v našo vas komisijo, ki je ugotovila upravičenost naših prizadevanj. Po zelo ugodnih in sprejemljivih pogojih nam je bilo mogoče, da smo se vaščani, ko so padli še zadnji predsodki, brez izjeme z vnezo lotili dela. Tako lahko pričakujemo, da bo napeljava vodovoda že v nekaj dneh zgotovljena in bo pritekla čista in zdrava voda po 700 metrov dolgem vodovodu s Komlja.

Po naši zemlji

V novo prosvetno dejavnost

Prosvetno življenje v Pliberku in okolici je bilo pred vojno in nekaj let po vojni v najlepšem razcvetu. Nedeljo za nedeljo so napolnjevali člani zgornjo dvorano pri Brezniku. Društvo je povezovalo vso slovensko okolico v trdno družinsko vez. Vsi so se prizadevali za skupni cilj, ki je bil posredovati slovensko prosveto predvsem mladini s knjigo, odrsko umetnostjo in petjem. Knjižničar je imel s posojevanjem in vračevanjem knjig polne roke dela, igralci so se pripravljali za nastope po štiri ali petkrat na leto in pliberški zbor je bil znan po svoji kvaliteti po vsej Koroški in še preko meja.

Zadnja leta pa je pričelo prosvetno življenje, ki bi moralo biti vedno odraz slovenskega življenja, naših potreb in hotenj za ohranitev naše narodne zavesti, ki je mogoča le na podlagi slovenske narodne prosvete, iz različnih vzrokov pešati. Društvo je ostalo skoraj samo še po imenu. Kljub temu pa misel po pozitivni prosvetnega življenja nikdar ni zamrla. Pogosto si lahko slišal vprašanja starejših in mlajših ljudi, kaj je z društvom. Izražali so voljo, da bi ga spravili spet v tir, ker nam je prav tako kakor nekaj tudi danes potrebno.

Krepak korak v novo prosvetno dejavnost je storilo Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku na svojem občnem zboru minulo nedeljo. V bivši Mačkovi hiši se je zbrala vrsta prosvetašev, starejših že preizkušenih in razveseljivo število mladine. Vse navzoče je prevečala volja, da bi prosvetno življenje čim prej in vse bolj spet razgibali.

Predsednik društva, France Hanin, je vse navzoče toplo pozdravil, med njimi tudi navzočega predsednika Slovenske prosvetne zveze, dr. Francija Zwitterja. Predsednik je izrazil svoje zadovoljstvo nad razveseljivo ude-

ležbo in zanimanjem za občni zbor, ker so bile zastopane prav vse vasi od Podkraja do Doba in vrha Šmarjete.

Za predsednikovim nagovorom je sledilo kratko poročilo o sedanjem stanju in razmerah v pliberškem prosvetnem društvu. Čeprav iz poročila ni bila razvidna posebna dejavnost društva v zadnjem času, je bil vendar občni zbor živa pobuda in zgovoren dokaz volje in potrebe, da se okolica spet poveže v slovensko prosvetno organizacijo in izkoristi vse možnosti za širitev slovenske prosvete in krepitev narodne zavesti. V narodni prosveti ljudstvo spoznava samo sebe, se plemeniti s slovensko kulturo, raste v ponosu in samozavesti. Društvo bo posvetilo posebno skrb širjenju slovenske knjige in tiska sploh, ker je pač tisk najuspešnejše sredstvo za izobrazbo. Naša naloga bo, da bo društvo skušalo nadomestiti to, česar šola ne nudi oziroma ni nudila v zadostni meri. Knjige, ki jih imamo in jih bomo še priskrbeli v zadostni meri, bodo širile obzorje, odpirale lepoto materinskega jezika in prav tako posredovale bogastvo slovenske kulture in umetnosti. Društvo pa bo tudi gojilo družabnost in plemenito razvedrilo z igrami ter gojenjem pevske prosvete. Naloga novega odbora bo, da bo posvetil širokemu področju ljudske prosvete vso svojo pozornost.

Nato je spregovoril predsednik SPZ, dr. Franci Zwitter, ki je v svojem govoru nanašal vrsto problemov slovenske prosvete na Koroškem. Navajal je vzroke trenutnega mrtila na prosvetnem področju, pa tudi pojave razveseljivega vzpona in hotenja po prosvetnem udejstvovanju. Močan vzrok mrtila je izpad ene generacije, kajti nacizem je skoraj za deset let zatrl vse slovensko prosvetno življenje. Naglasil je predvsem potrebo, da se pritegne v društva mladina, ki je dovezetna za

Gremo na Štajersko ...

Pevski zbori z Gur bodo gostovali v Mariboru in Slovenskih goricah

Že pred meseci so povabili mariborski Slovenci naše koroške pevce na gostovanje v Maribor in Slovenske gorice. Zazelenjeni so bili že 10. avgusta, da bi sodelovali pri proslavi 60. rojstnega dneva našega ljudskega pisatelja Prežihovega Voranca, ki mu je prav tako tekla zibelka na koroških tleh, čeprav v jugoslovanskem predelu koroške zemlje. Našega rojaka Prežihovega Voranca so spajale tesne vezi z nami zamejskimi koroškimi Slovenci in je življenju ter borbi koroških Slovencev za njihov obstoj posvetil marsikako značilno črtico v svojih pripovednih delih.

Takrat iz tehničnih razlogov gostovanja ni bilo mogoče in se je moralo preložiti na jesen. In tako bodo jutri odpotovali združeni pevski zbori iz Gur v omejeni predel Slovenije. V združenem pevskem zboru iz Gur bodo sodelovali pevski zbori iz Radiš, Hodiš in Škofič. Zbore bo vodil znani pevovodja Kernjak Pavle.

V Mariboru bodo koncertirali v dvorani Ljudske prosvete, v vinorodnih Slovenskih goricah pa v prostoru Zadrufnega doma v Cerkvenjeh.

Z marljivostjo in požrtvovalnostjo so se zbori pripravljali za turnejo. Navdušenim pevcem ni bil pretežak trud dolgih

Kratke vesti iz Koroške

V Glasbenem domu v Celovcu so nedavno izročili svojemur namenu najmodernejše orgle v Avstriji. Izvedenci o orglah, profesor Sauer iz Solnograda in profesor Forer iz Dunaja, sta v svoji zaključni ocenitvi izjavila naslednje: »V tehničnem in muzikalnem pogledu zavzemajo nove orgle visoko umetniško stopnjo. Zgradba velike orgelske naprave se mora vrednotiti kot odlično delo tvežke Dreher v Solnograda. Izdelek odgovarja v stvarnem pomenu v vseh točkah zahtevam predvajanja ter prekaša v umetniški sestavi vsa napeta pričakovanja.«

*
Volitve v personalno zastopstvo pri koroški deželni vladi, ki so bile dne 3. novembra, izkazujejo naslednje uspehe: Od 1098 oddanih glasov jih je bilo 1054 ve-

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« v Kotmari vasi vabi na prireditev, ki bo v nedeljo, dne 15. novembra 1953, ob 15. uri popoldne in ob 20. uri zvečer pri Plajarju.

Na sporedu: igra »SVOJEGLAVČEK«.
Udeležite se v obilnem številu te naše prve prireditve v začetku zimske sezone.

lepo in dobro. V mladini je dovolj zanimanja za prosveto, samo treba ji je ustvariti možnosti in pogoje tovrstnega udejstvovanja. Prav posebno je naglasil kot važno nalogo prosvetnega društva pažnjo ljudski šoli glede dvojezičnega pouka. SPD služi slovenski prosveti, ki izključuje vsako ozkosrčno strankarstvo, je organizacija vseh tistih ljudi, ki hočejo živeti svoje lastno narodno življenje kot enakopravni in enakovredni z vsemi drugimi državljani. Nikakor pa ne more naša prosveta preko kulturne povezave s svojim matičnim narodom. Napadno je mnenje nekaterih, ki mislijo, da se morajo zaradi različnih političnih idej Slovenci na Koroškem tudi kulturno ločiti. V naših prosvetnih društvih je dovolj širine, ki omogoča sodelovanje vsem koroškim Slovincem. Ko je obljubil še vso podporo SPZ pliberškemu prosvetnemu društvu, je svoja izvajanja, ki so jim navzoči z zanimanjem sledili, zaključil.

Govoru predsednika SPZ je sledil živahen razgovor, ki je razjasnil in osvetlil še marsikako nastalo vprašanje. Na občnem zboru so izrazili željo, da naj novi odbor izkoristi že v letošnji zimski sezoni vse možnosti za živahno prosvetno življenje.

Novoizvoljeni odbor, z dosedanjim predsednikom na čelu, je sestavljen po večini iz mlajših članov in je v njem zastopana vsa pliberška okolica. Za pevskega referenta, ki bo imel posebno važno nalogo za pospeševanje pevske kulture v društvu, je občni zbor izvolil priznanega pevca nekdanjega slovečega pliberškega pevskega zbora.

Sestava odbora in živahno razpravljanje o bližnjih načrtih opravičuje pričakovanje, da bo društvo v bodoče v polni meri služilo svojemu namenu. Takoj bodo pričeli z izposojevanjem knjig in bo prostor, začasno v Mačkovi hiši, vsako nedeljo dopolne odprt in vsem članom dostopen. V prostoru bo toplo ter bodo na razpolago tudi različni časopisi in revije. Stavljen je bil predlog o zgraditvi prosvetnega doma, ki je nujen potreben za večje prosvetne prireditve. Predlog, v katerem je bila izražena že davna želja naših prosvetašev, je občni zbor z navdušenjem odobril. Če bo okolica pokazala za zgraditev doma potrebno razumevanje in sodelovanje, bo tudi SPZ, kakor je zagotovil predsednik, priskočila na pomoč.

Še so zdrave mlade moči na naših vaseh, ki hočejo mimo vseh težko korakati v lepše čase.

Sele

Dne 19. oktobra je bilo v prenovljenih prostorih Mažejeve gostilne prav živahno vrvenje in življenje. Vse je bilo dobre, razigrane volje in zakaj tudi ne, ko je imelo preko sto gostov v svoji sredi srečen novoporočen par. Praznovali so ženitovanjsko slavje ženina Jurija Maleja, p. d. Plka na Vrhu pri Šmarjeti in neveste Juste od Spodnjega Maleja v Srednjem Kotu. Oče ženina je bil več let najemnik Vakovnikove kmetije na Zgornjem Kotu. Z marljivostjo je toliko prigospodaril, da je kupil Plkovo posestvo, ki ga je po njegovi smrti prevzel sin Jurij. Sedaj pa je prišel na svoj dom mlado gospodinjo Justo v pomoč. Novoporočenemu slovenskemu paru iskreno čestitamo in mu želimo vse najboljše na skupni življenjski poti ter zdrav naraščanje, ki ga naj vzgojita v isti ljubezni in zvestobi do slovenske govornice, kakor je tudi njima draga domača slovenska beseda.

„Kreisleiter“ Grum se je javil

Po časopisnih vesteh preteklega tedna se je bivši prosluli nacistični »Kreisleiter« v Velikovcu, Hans Grum, dne 15. oktobra t. l. po osmih letih sam javil preiskovalnemu sodniku pri deželnem sodišču v Celovcu. Grum se bo moral zagovarjati po zakonu o vojnih zločincih. Ob polomu nacizma leta 1945 je brez sledu izginil in kakor poročajo, zanika vsako izjavo, kje se je osem let po vojni nahajal. Domneva, da se je zadržal v Nemčiji.

ljavnih. Lista socialističnih personalnih zastopnikov je dobila 642 (leta 1951: 620) glasov in 9 (8) mandatov, lista ČAAB 412 (385) glasov in 5 (4) mandatov. Število mandatov se je dvignilo od 12 na 14.

*

Na velikovski cesti v Celovcu se je primerila minulo nedeljo smrtna prometna nesreča. Magistratni uradnik Alojz Gritzner se je namenil s svojim znancom Robertom Enzajem napraviti nedeljski izlet z motornim kolesom. V jutranjih urah sta se peljala po Velikovski cesti in dospela do železniške proge, kjer pa voznik bržkone v megli ni zapazil, da so bile zavrtnice zaprte. Z vso silo in brzino sta se zaletela v zatvornico. Voznika Gritznerja je vrglo v loku in je mrtev obležal ob tračnicah. Njegov tovariš je utrpel težak pretres možgan in še druge poškodbe.

INDIJA — znamenita azijska dežela

Na prostrano ozemlje Indije so med Evropejci prvi prodrli Portugalci, a za njimi Holanci in Francozi. Vendar pa je vse te uspešno izrinila Velika Britanija, ki je proti koncu 18. stoletja čvrsto vključila Indijo v svojo kolonialno posest. Tako je postala Indija najboljšežnja kolonialna dežela na svetu, osnovno jedro britanskega kolonialnega imetja. Povsem utemeljeno bi lahko imenovali Indijo kolonialno agrarno deželo, ki je dobavljala mnogo važnih surovih in — čeprav sama vedno lačna — tudi nekatere prehrabene proizvode.

Kljub temu, da je zavzemala Indija v okviru Britanskega imperija poseben položaj, to je določeno mero navidezne samouprave, se je med indijskim ljudstvom začelo od prve svetovne vojne dalje pojavljati čedalje močnejše gibanje za samostojnost. Dejanska uprava je bila namreč v rokah angleškega podkralja, medtem ko je vnanjo politiko Indije vodila britanska vlada.

Danes demokratična republika

Spričo vedno ostrijših zahtev Indijcev po samostojnosti, so bili Angleži 1947. leta prisiljeni proglasiti Indijo za britanski dominion. Toda tudi za dominion, ki predstavlja nekako vmesno stopnjo med kolonijo in samostojnostjo, Indijci niso bili preveč navdušeni. Njihova odločna volja za samostojnost je dosegla višek 26. januarja 1950. leta, ko je bila Indija proglašena za suvereno demokratično republiko. Po ustavi je Indija unija (zveza) 28 držav, med katerimi so najbolj znane Madras, Bombay, Delhi, Hyderabad, Punjab. Vsaki izmed teh držav je na čelu ali od predsednika imenovan guverner ali ravnatelj, — kakor mu pravijo Indijci. Predsednika voli za dobo petih let volilni zbor, a volilni zbor imajo pravico izvoliti vsi izvoljeni člani parlamenta.

Indija šteje 361.820.000 prebivalcev (t. j. kot približno 9 Francij ali 51 Avstrij). Značilno za indijsko prebivalstvo je stara družbena razdelitev na kaste (sloje), ki je poleg velikega števila verskih, a ne pisanih zakonov nedvomno pripomogla držati enega najštevilnejših narodov na svetu tako dolgo v kolonialni odvisnosti. V mestih in krajih z močnejše razvito industrijo ter z razmeroma gostejšim železniškim omrežjem kaste odmirajo, le na zastalem podeželju se še danes krepko drže. Težava je tudi v tem, da govore v Indiji več kot dve sto jezikov oziroma narečij in da je kmečko prebivalstvo skoraj v celoti nepismeno. Uradni jezik je „hindu“ v pisavi „devanagari“, a tudi vere so v veliki večini (85%) „hindu“. Če smo že pri težkih straneh indijskega življenja, ne smemo prezreti močno zastalosti prehrabnih in zdravstvenih razmer, ki so v veliki meri posledica goste naseljenosti in težkih socialnih prilik, od pomanjkanja hrane vse do nezdravih stanovanj.

Gospodarstvo

V industriji je zaposlenih skoraj 18 milijonov ljudi. Od tega števila je le okoli ena devtina pravega tovarniškega delavstva, ki je zbrano v nekaj velikih industrijskih središčih. Omenjena okolnost vsekakor stopnjuje njihov pomen. Da se tudi indijsko delavstvo krepko prebujajo, nam dokazuje stalno naraščanje števila članov sindikatov, zlasti med delavci na plantažah in v poljedelstvu sploh, kjer do pred kratkim skorajda niso bili organizirani. Tako se je na primer v obdobju 1946-47 in 1948-49 število registriranih članov sindikata povečalo za polnih 47% in to od 1.331.962 na 1.960.107. Organizirano delavstvo je torej vedno bolj v stanju vplivati na družbeno-gospodarski razvoj države.

Indija v svrhu prehrane v glavnem uvaža žito, stročnice, moko in olje, medtem ko je

Kneževina Liechtenstein

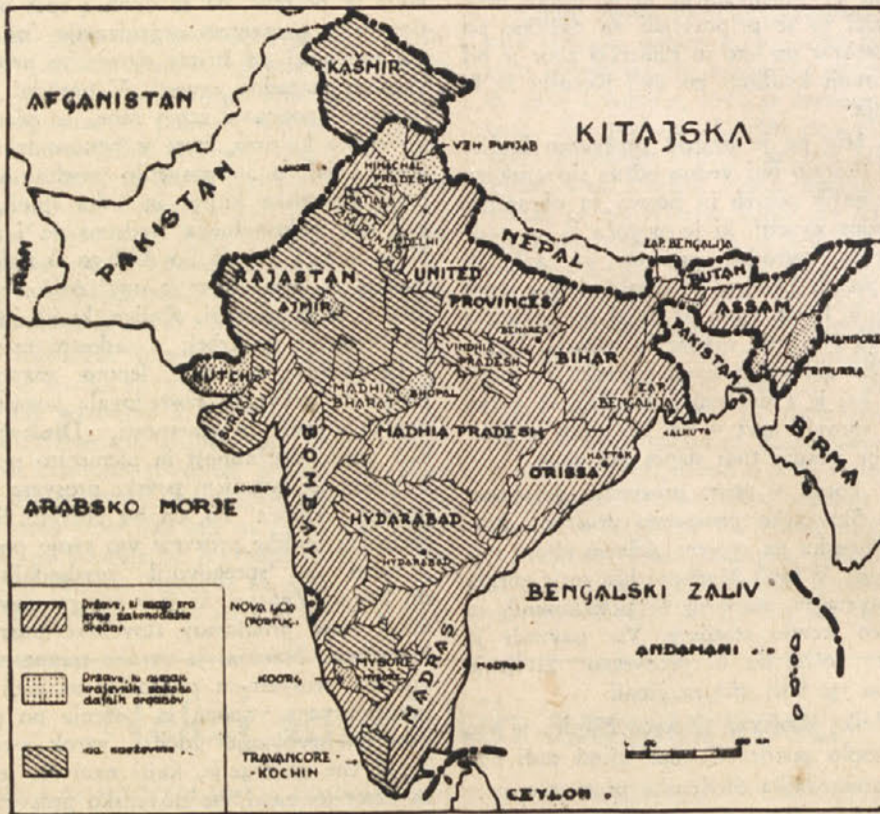
Med Avstrijo in Švico je stisnjena mala kneževina Liechtenstein. Kneževina šteje 13.000 prebivalcev in ima ta deželica 8 policajev, pa nobenih vojakov. Dohodninski davki so povprečno 3 odstotkov in v nobenem primeru ne presegajo 9 odstotkov. Liechtenstein je monarhija, kateri vlada knez Franc Jožef s pomočjo 15 članskega parlamenta.

Iz tehničnih razlogov je danes izostalo nadaljevanje članka »Razvoj koroškega gospodarstva v luči statistike« ter Obvestila naprednih gospodarjev. Naše bralce prosimo, da to z razumevanjem oprostite.

njena industrija prekopotrebna strojev, električnih aparatov, vozil in ostalih tehničnih naprav. Kot izvoznik je Indija predvsem znana po iskanih izdelkih iz jute, izvaža pa tudi bombažne izdelke, čaj, surove kože, najrazličnejša serena itd.

Tekstilno, bombažovo in jutino industrijo moremo označiti kot glavne panoge indijske tovarniške industrije. Saj je že dolgo znano, da je v industriji jute Indija prva na svetu, če-

Omenili smo že, da so si Indijci pred nekaj leti priborili neodvisnost in vzpostavili demokratično državo, ki vsem državljanom zagotavlja svobodo govora in vere ter daje volilno pravico vsem moškim in ženskam, ki so dopolnili 21. leto starosti. Toda koliko truda in borbe je potrebno za dejansko uveljavljanje demokratičnih načel, naj ilustrira primer položaja žene v Indiji. Čeprav ima indijska žena volilno pravico in je lahko tudi voljena za na-

prav se tudi na tem področju močno kaže potrebna po modernizaciji. Kljub vsem naporom za industrializacijo s strani predstavnikov Indije pa je še vedno osnova indijskega gospodarstva kmetijstvo. Velika nadloga je v tem, da okoli 20 % obdelane zemlje potrebuje umetnega namakanja, delovna živina je zaradi pomanjkanja paše in krme slaba, poljedelski stroji — v kolikor jih imajo — pa so večji del zastareli. Kaj drugega more slediti iz tega, kakor zelo nizka donosnost zemlje. Ni torej čudo, če ogromni predeli odvisni od namakalnih naprav in dežja, poleg že opisanih razmer v indijskem kmetijstvu, večkrat trpe pomanjkanje in glad. Saj je 1943. leta samo v eni pokrajini od gladu umrlo okoli 3 milijone ljudi.

rodnega poslanca (izmed 500 izvoljenih poslancev je sedaj 30 žensk), so v resnici enakopravne in svobodne le redke. Kljub ustavi in volilnemu zakonu deluje še nad 60 raznih — predvsem verskih — pisanih in nepisanih zakonov in običajev, ki postavljajo ženo v indijski družini v suženjski položaj. Eden najbolj nečloveških predpisov je tako imenovani „sati“! Po gledanju zaostalih verskih struj postane žena po moževi smrti nepotreben član skupnosti in je zato treba — enostavno — živo sežgati. Res, nek zakon iz 1884. leta določa smrtno kazen za vse, ki se udeležujejo takšnih „satijev“, žal pa tudi ta zakonska pretnja ni vedno učinkovita. Po podatkih indijskega tiska je bilo v prvi polovici letošnjega leta še okoli

500 „satijev“. Podrejenost ženske v Indiji je vidna tudi v tem, da se — razen v nekaterih mestih — ženske navadno ne šolajo in ne smejo zapustiti doma. V začetku 1920. leta je bila ustanovljena zveza pod imenom „vseindijska konferenca žensk“, ki je v boju za enakopravnost dosegla že kar znatne uspehe. Med drugim je bilo 1949. leta prepovedano sklepanje „otročkih“ zakonov, kar je bilo prej zelo razširjeno. Najnižjo mero starosti neveste so določili na 15. let. Na iniciativo konference žena so se 1952 odprla vrata indijske armade tudi ženskam.

Za napredek države

Preteklo zimo je imela Indija svoje prve volitve na celem ozemlju. Glasovalo je okoli 106 milijonov Indijcev obeh spolov in po zveznih državah so bile izvoljene skupščine. Poleg demokratične stranke je v Indiji prišla do izraza tudi komunistična stranka, ki je na teh volitvah postala najmočnejša opozicijska stranka. Džavaharlal Nehru je bil kot voditelj demokratične stranke izvoljen za predsednika vlade. Gospodarske težave želi Indija vsaj do neke mere prebrsti s petletnim načrtom razvoja, ki so ga osvojili pred dobrim letom dni. Ker je živčev največji indijski problem, je v planu predvsem povečanje kmetijske proizvodnje. Radi velikega števila slabo izhranjenih prebivalcev, predvsem pa zaradi velikega števila rojstev (torej prirastka prebivalstva) seveda zdaleka ne bodo mogli zadovoljiti vsem potrebam. Vsekakor pa bi bilo Indijcem znatno olajšano, ko bi prejeli od ZDA v bodoče izdatnejšo pomoč kakor so jo doslej. Istočasno s povečanjem poljedelske proizvodnje, dodeljevanjem pomoči kmetom ter gradnjo cest, bolnic, šol, in institutov, nameravajo v okviru petletnega načrta podpreti tudi industrijo, ki ji surovinske baze ne manjka.

Politični faktor v Aziji in v svetu

Indija pa je kot država v prebujajoči se Aziji tekom zadnjih let izredno pridobila na političnem ugledu. Čeprav izgleda, da nekaterim velikim silam indijska borba za napredek, enakopravnost med narodi in mir v svetu ni najbolj povšeči, je vendar res, da danes posebno azijskih problemov ne gre več reševati brez Indije. Kajti ugleda, ki si ga je pridobila Indija s svojo aktivnostjo v okviru Združenih narodov in v drugih mednarodnih organizacijah se v očeh ljudstev in svetovne demokratične javnosti, ki želi enakopravnost narodov sprovesti iz besede v življenje — ne da izbrihati, zato so mnogi svetovno znani politiki in državniki mnenja, da pomeni v političnem življenju Azije Indija tisto, kar pomeni za Evropo Jugoslavija.

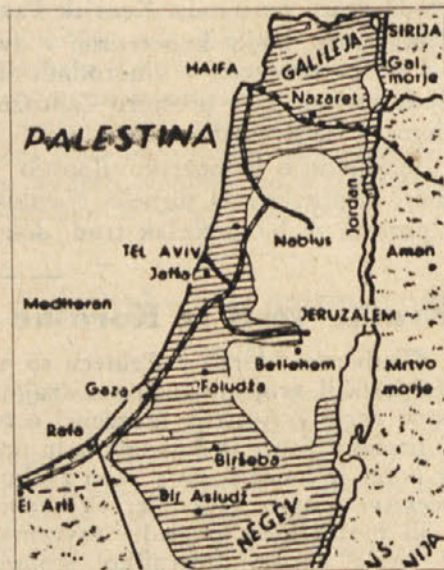
Vroči Srednji vzhod

Kralj Salomon brez dvoma ni bil pred tako težko dilemo, ko se je moral — kakor piše v svetem pismu — odločiti, komu naj pripade otrok, za katerega sta se sprli dve ženski, kakor sedaj Združeni narodi v palestinskem vprašanju. V trenutku namreč, ko je hotel rešiti ta spor s tem, da bi presekala otroka na dvoje in tako zadovoljil obe ženski, je ena izmed obeh, mati, zakričala in modri kralj iz Judeje je takoj vedel, kaj mu je storiti.

V palestinskem vprašanju, ki je zaradi vpada izraelskih enot v neko jordansko vas — pri tej priliki so baje Izraelci pobili 66 Arabcev — spet udarilo z vso silo na dan, pa eni kot drugi že tako dolgo in tako glasno kriče, da se bodo Združeni narodi le težko znašli, komu naj prisodijo pravdo. Ali Arabcem, ki so to pot res nedolžne žrtve, ali pa Izraelcem, ki na vsa usta trdijo, da so edino Arabci odgovorni za sedanje nemogoče odnose.

Če bi šlo samo za ta najnovejši incident na izraelsko-jordanski meji, bi morda palestinsko vprašanje niti ne prišlo na dnevni red sedanjega zasedanja Generalne skupščine. Toda med Arabci in Židi, ki so se naselili v domovini svojih prednikov — Palestini — ni miru že, odkar so Angleži odprli Židom vrata v to deželo na vzhodnem robu Sredozemlja. Židovska država se je rodila maja 1948, sredi revolucionarnega gibanja, ki je po tej vojni s tako elementarno silo zajelo ves arabski Vzhod. In arabski svet, ki se je zdaj prebudil po tisoč letih popolne letargije, se nikakor še ni mogel sprijazniti s tem, da so se Židje definitivno naselili prav pred vrati Arabskega polotoka.

Težko borbo bije zato Izrael za svoj obstanek. Na njegovih mejah stoje dobro oborožene armade arabskih držav, Izrael sam pa troši polovico svojega proračuna samo za obrambo. Njegove perspektive

Palestina je razdeljena na Izrael (črtani del) in Jordanijo (beli del) med katerima so pogosti obmejni spopadi

niso rožnate, v zavidanja vrednem položaju pa niso niti arabske države, saj bi brez ameriške finančne pomoči le težko vzdržale. Nad 800.000 beguncev so morale prevzeti po letu 1948.

Nihče, kdor si lahko le od daleč predstavlja, kaj pomeni ta množica desperadosov za nerazvite arabske države, ne more zanikati, da je teh 800.000 beguncev vir

vseh sporov, ki sedaj razjedajo Srednji vzhod. V mizernih razmerah žive, večinom v Jordaniji, na obeh straneh Jordana, nekaj sto tisoč pa jih životari tudi po drugih arabskih državah. To so brezdomci, ki so morali pred petimi leti zapustiti svoje domove v Izraelu in zdaj arabske države pri najboljši volji ne vedo, kaj z njimi. In prav iz vrst teh beguncev se rekrutirajo klateži, ki od časa do časa vdero čez mejo v Izrael, v židovske zadrage po živino in kar je še vrednega. V zadnjem letu so jordanski Arabci kar 160-krat prekorčili mejo, Izraelci pa so s svoje strani povzročili 25 spopadov. V treh letih so Židje pretrpeli kar 420 izgub.

Kri torej teče na mejah Izraela, ne v potokih, a le tako močno, da je prišel židovsko-arabski spor na dnevni red Generalne skupščine. Obtožbe se vrste za obtožbami in kakor kaže, obema strankama argumentov še zlepa ne bo zmanjkalo. Ko bi šlo za lokalni spor, ki bi le trenutno zatemnil ozračje na Srednjem vzhodu, bi svet komajda prislunil srditim izpadom enih in drugih delegatov. Toda na dlani je, da ne gre niti za izkoriščanje skromnih vodnih rezerv jordanskega rečnega sistema, niti za 66 arabskih žrtev, ki so jih baje židovski vojaki pobili na jordanski strani, marveč sploh za odnose med židovskim svetom in najširšem smislu in Arabci. Morda še celo več; za odnose med arabskim Vzhodom in atlantskim Zahodom. Na tehtnici je torej več kot pa zgolj vprašanje, kdo je kriv za najnovejši incident na izraelskih mejah.

(Po »Naših razgledih«)

PRAVNE ZADEVE
V PRIMERIH

Pes ga je ugriznil

Neki lovski zakupnik iz celovške okolice obišče, kakor vsako leto, svojega brata v Podjuni in vzame kakor navadno svojega jazbečarja s seboj. Jazbečarja je zanimal tam zagrani vrta, kjer so se navadno pasle svinje in došli gost ga je tam zaprl, da se po svoje zabavlja. Mimo vrta pelje steza v bližnji gozd.

Nič hudega sluteč se po enem tednu zopet poslovi. Drugo leto pride zopet ob istem času k bratu, a še ni par dni tam, ko že dobi odškodninsko tožbo s pozivom na sodno razpravo v Pliberku. V tožbi zahteva neki lovski čuvaj od njega odškodnino za bolečine in odhod zaslužka v precej visoki vsoti, ker ga je baje leto prej njegov jazbečar ugriznil v roko, ko je šel po stezi mimo vrta in sicer tako močno, da se je rana celo gnojila, da je bil nesposoben za službo in da sploh ni mogel ničesar delati!

Lovsku zakupnik o vsem tem ni imel pojma. Pač pa se je v pogovorih spomnila domača dekla, da je videla tožitelja in sina prejšnje leto, ko sta stala pri plotu, da je sin tolkel po plotu; in ga je pes jako lajal, tožnik pa klet, je tudi slišala! Ko je tožence pristopil v Pliberku k obravnavi, je napravil veliko napako, da ni kar s prvimi besedami ugovarjal sodišču, da ni njegovo pravo sodišče, ker spada on pod sodišče v Celovcu, kjer ima on svoje stalno bivališče, ki je za sodišče odločilno! Kakor pa je dajal odgovor na tožbo, je s tem priznal sodišče kot pravilno, in bi bil moral priti v Pliberk tudi k desetim razpravam, če bi jih bil sodnik tam razpisal!

Tožba je trdila, da je jazbečar toženca znano popadljiv, da v vrta ni bil dovolj zavarovan, da ni imel nagobčnika, in da ga je ugriznil v roko, ko je šel mimo plotu, za katerega je slučajno prijel. Tožence pa je trdil, da je jazbečar prav domač, da še nikogar ni ugriznil, da je bil v vrta dovolj zavarovan s plotom, in da je moral tožnik ali njegov sin dražiti psa in pomoliti roko skozi plot, drugače bi ga pes ne bil ugriznil!

K prihodnji razpravi, odrejani za zaslišanje prič, je moral tožence zopet v Pliberk (ker sodišča ni takoj grajal). O popadljivosti psa tožnikove prič niso nič drugega vedele, kakor da so imele nekega volčjaka v mislih. Tožiteljev sin je moral priznati, da je na plot tolkel, in da je oče hotel psa samo miriti! Toženčeva priča, dekla, je povedala svoje, kakor zgoraj.

Sodnik je moral seveda tožbeni zahtevki zavrniti in je razlagal: Če koga poškoduje kaka žival (razume se domača), je za to odgovoren tisti, ki je žival k temu naganjal, ali dražil, ali če je lastnik zamenjal dolžnost, da nevarno žival zadostno in pravilno zavaruje. Ako se dokaže, da je pes popadljiv, to se pravi, da je večkrat koga brez vzroka napadel, mora izven hiše, če rad uide, tudi doma imeti nagobčnik, ali mora biti v zaprtem prostoru, iz katerega ne more stran, ali pa na verigi. V tem slučaju pa je tožitelj sam kriv, ker je razdraženega psa hotel prijeti, kako pa ni važno, ker je bil pes zadostno zavarovan in niti ni bil popadljiv.

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.15 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 in 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo (razen poned.) — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno: ob 6.00, 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 19.45, 21.45 in 23.55 uri.

Sobota, 14. november:

8.45 Za naše male poslušalce — 11.00 Veder dopoldne — 14.30 Zelje poslušalcev — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 17.10 Šlagerji — 17.40 Philips-revija — 20.00 „Vse poslušaj!“ — 22.15 Plesna glasba.

Nedelja, 15. november:

7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.10 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 14.00 Slušna igra — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 19.00 Glasba — 20.00 Športna poročila — 21.10 Komorna glasba.

Ponedeljek, 16. november:

10.45 Iz ženskega sveta — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave. Teden in mi. Sodobna vprašanja —

Z A G O S P O D I N J O I N D O M

Proti predrznosti otrok

Vzroki za nastanek predrznosti so različni. Eden izmed njih je razvajanje otrok. Imamo družine, kjer se vse suče okoli »njegovega veličanstva« otroka, kjer oče in mati kar tekmujeta, kdo mu bo prej ustregel. Naj mu bo vsaj zdaj lepo, ko je še majhen — tako mislita — saj bo moral tako pozneje še dosti hudega doživeti. Razumljiva posledica takega ravnanja je, da postaja otrok vse bolj zahteven. Dokler hoče lopatico, žogo in punčko, še nekako gre — in starši mu te želje vestno izpolnjujejo. Toda vsaka izpolnjena želja rodi obilico novih in kmalu hoče otrok — zdaj ne želi več, ampak zahteva — nalivno pero, uro, kolo in drugo, dokler mu starši pri najbolj volji zahtev ne morejo več izpolniti. Tedaj pa postane otrok predrzen! »Kako to, zadnjič sem dobil, danes pa ne!« bo rekel. Zlasti kar se otrokove zahtevnosti tiče, jo moramo brzdati čim prej. Starši se včasih bojijo otroku kaj odreči. »Tole željo mu še izpolnimo, pa prihodnjič ne bo več dobil. Res da marsikaj hoče, toda saj je še majhen. Ko bo zrastel, bo že prišel k pameti.« Pa ne pride, kajti zahtevnost raste z otrokom vred. Če kje, potem je treba pri vzgoji upoštevati pregovor: »Iz malega raste veliko.« Tako mine predšolska doba, s tem pa smo najuspešnejši čas za boj proti rastoči otrokovi zahtevnosti že zamudili. — Podobno nastane otrokova predrznost tudi tedaj, če se starši zatekajo k otroku kot k edini tolažbi, zaradi neuspeha v poklicu, razočaranja nad ljudmi, zaradi nesrečnega zakona itd.; prav tako tam, kjer se starši za otroka žrtvujejo.

Predrznost pa lahko nastane tudi iz nasprotnega razloga, namreč tam, kjer je otrok zapuščen, kjer ga nihče nima rad,

kjer zanj nihče ne skrbi ter je prepuščen sam sebi in si mora pomagati, kakor ve in zna; kjer nima najpotrebnejšega niti za svoj telesni razvoj, kaj šele za svoj duševni in duhovni razvoj, skratka tam, kjer živi otrok kot v sovražni deželi in se mora sam boriti za svoj obstanek. Značilno je, da taki otroci niso iz družin, ki so najbolj revne, ampak iz tistih, kjer sta moralna raven staršev in njihova zavest odgovornosti za vzgojo zelo nizka ter prepuščajo zato vzgojo svojih otrok cesti. Da so taki potepini — poleg mnogih drugih neprijetnih lastnosti, ki jih imajo — tudi predrzni, je splošno znano. Predrznost je samo ena izmed posledic takega položaja teh otrok. Otroci, ki v najnežnejših letih ni bil deležen ljubezni, bo pozneje, ko doraste, težko moralno polnovreden človek. In še nekaj je: ne bo znal biti srečen. Tudi prestroga vzgoja ima lahko tak učinek. Prav izravnati v odnosu do otrok ljubezen in strogost, zahtevnost in ustrežljivost — to je eden najtežjih problemov družinske vzgoje.

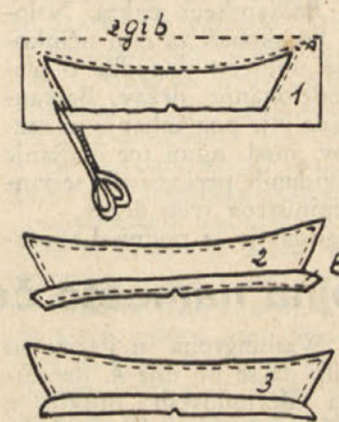
Vzrok za nastanek predrznosti je dan tudi takrat, kadar vzgajajo starši otroka v duhu pregovora: »Bog je najprej sebi brado ustvaril«, torej tam, kjer ga učijo egoizma. Tak otrok vidi samo sebe, nima čuta za druge ljudi. Zato tudi pogostoma naletimo na predrzne otroke pri tistih, ki uživajo doma izjemno položaj: med edince, med zelo nadarjenimi otroki, ki jih zaradi njihove nadpovprečne umske razvitosti vsi občudujejo, nadalje pri dečku, ki je sam med sestrami, ali pri deklici, ki je edina med brati itd. Vsem predrznim otrokom — tudi tistim, ki so predrzni zaradi razvajanja in zapuščenosti — je namreč skupno prav to, da vidijo samo sebe,

druge ljudi pa upoštevajo le kot orodje, kot sredstvo za zadovoljevanje lastnih potreb, nimajo razvitega socialnega čustvanja, ne spoštujejo drugih ljudi. To doseči, pa je pri vzgoji najvažnejše. Mati leži v sobi, otrok pa razgraja v predsobi. Če tako ravna trileten otrok, je stvar že sumljiva; če pa si to dovoli petleten otrok, lahko trdimo, da je vzgoja v družini zelo slaba. Če je petleten otrok tako brez čuta za človeka, celo do najbližjega, se pravi, do svoje matere, da razgraja, ko je bolna, potem se to pravi, da v tej družini ni prave vzgoje — in kar so starši na tem področju zamudili do otrokovega šestega leta, bo pozneje težko popraviti. Če postaja otrok predrzen, je to prvo znamenje, da smo vzgojo čuta do sočloveka že zanemarili.

Obnovitev ovratnikov na starih moških srjajah

Da nam ne bo treba predolgo čakati na popravilo strganih ovratnikov moških srjaj pri šivilji, jih kar same popravimo.

Za obnovitev ovratnika pri stari moški srjaji odrežemo spodnji del zadnjaka, katerega nadomestimo s poljubnim kosom blaga. Stari ovratnik odparamo, dobro polikamo in ga pripramo na zloženi kos blaga. Potem se vsedemo k stroju in

obšijemo stari nerazparani ovratnik. V ogalih moramo posebno pazljivo šivati. Glej sliko 1. A! Približno 3 mm od šiva ovratnik izrežemo, kakor kaže slika 1. Nato ovratnik obrnemo in ga še enkrat lepo prešijemo. Odrežemo trak istega blaga in ga prišijemo k ovratniku, kakor vidite na sliki 2. B. Ovratnik je zgotovljen in ga takoj prišijemo k srjaji. Glej sliko 3!

Če vzamemo za ovratnik novo blago, potem moramo seveda upoštevati, da blago vskoči. Najbolje je, če novo blago takoj pred krojenjem vrzemo v vročo vodo, da vskoči. Po navadi se uporablja za obnovitev ovratnikov na stari srjaji spodnji del zadnjaka.

Električne nogavice

Odeje na električno gretje so že znana reč. Neki ameriški izumitelj pa pravi, da zaradi njegovega izuma ljudi ne bo več zeblo v noge niti v najhujši zimi. Izdelal je nogavice, ki jih greje elektrika. Električne žice so pomešane z volneno prejico v nogavicah. Baterijo nosi lastnik takih nogavic za pasom. Ta baterija napravi nogavice v najkrajšem času prijetno tople, nato pa lahko lastnik izklopi zvezdo. Stanejo pa take nogavice zaenkrat 75 dolarjev.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Duhovita operacija

V mladih otroških letih človek prečesto oboli za revmatično vročico, akutno boleznijo, ki napada predvsem sklepe. To bolezen sicer prenekatero dete preboli — bolezni pa se zato zelo rada ponavlja, dokler ne zagradi srčnih loputic, ki jih izpusti šele, ko jih je brez milosti za celo nadaljnje življenje hudo poškodovana. Srčne loputice pa so za življenje važni organi, ker uravnava krvni obtok. Enkrat poškodovanih loputic pa ne ozdravi nobena travica.

Pred kratkim so kirurgi iz Albany Medical College v New Yorku javili, da poskušajo po revmatizmu trajno poškodovane loputice nadomestiti s plastičnimi. Te bi prevzele delo trajno poškodovanih naravnih loputic.

S to duhovito operacijo vložijo v srce kovinasto napravo, ki prevzame delo onemoglih in iznakaženih loputic.

Revmatično obolenje največkrat poškoduje tako imenovano mitralno loputico, ki veže obe votlini levega dela srca. Kri prihaja iz pljuč v levi predvor. Skozi mitralno loputico se izvije v levi prekat. Srčne mišice poženejo od tod kri v utripalnice po celem telesu. Če je mitralna loputica poškodovana, se srčni prekat ne zapre popolnoma; skozi režo sikne nekaj krvi, ki bi bila pri zdravi loputici brizgnila v glavno žilo, v aorto, nazaj v prekat. Srce mora delati in z večjo silo goniti kri v utripalnice, da bi jih napolnilo z normalno množino krvi. Čim dalje traja bolezen, tem bolj peša zaradi napora srce, dokler naposled ne omaga. Nadomestna loputica naj bi to izčrpanje sil zadržala. Na ta način so do zdaj zdravniki operirali pse, ki živijo in se dobro počutijo. Omenjeni kirurgi zato upajo, da bodo v nekaj letih izvedli to operacijo tudi na človeku.

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 uri — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 14. november:

13.00 Nove knjige — 13.10 Slovenska narodna glasba — 13.45 Jezikovni pogovori — 14.00 Za prijetno zabavo — 15.30 Za pionirje — 17.30 Med kmečkimi pevci in godci — 20.10 pisan sobotni večer.

Nedelja, 15. november:

8.15 Domače pesmi za veselo nedeljsko dopoldne — 11.00 Od pravljice do pravljice — 13.00 Za kmetovalce in kmečke žene — 13.25 Zeleli ste — poslušajte — 15.45 Med kmečkimi pevci in godci — 16.30 Prijetno zabavo — 17.00 Ljudsko-prosvetni obzornik — 20.00 Prodana nevesta, opera.

Ponedeljek, 16. november:

13.00 Za pionirje — 13.50 Kulturni pregled — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 18.25 Jezikovni pogovori

Torek, 17. november:

11.00 Šolska ura — 14.00 Za prijeten oddih — 15.30 Športni tednik — 17.10 Domače pesmi in poskočne viže — 18.30 Iz bojev naših narodov — 20.00 Okno v svet.

Sreda, 18. november:

13.00 Z obiskov pri pionirjih — 14.20 Kulturni pregled — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 17.10 Pester spored veselih narodnih pesmi — 17.50 Zdravstveni nasveti — 20.00 Radijska igra — Dušan Filipič: Vračanje v Jugoslavijo.

Četrtek, 19. november:

13.00 Za pionirje — 15.45 Glasba za cimbane — 16.00 Zeleli ste — poslušajte — 17.30 Oddaja za žene — 18.20 Novosti iz literature — 20.00 Domače aktualnosti — 20.10 Večerni simfonični koncert.

Petek, 20. november:

13.00 Glasbena oddaja za pionirje — 13.15 Pesmi iz Slovenske Benečije — 14.00 Za prijetno popoldne — 16.00 Radijska univerza — 17.50 Urednikova bleznica in pionirska pošta — 18.40 Kulturni pregled — 21.00 Svet v satiri in humorju.

Koča Popovič na Dunaju

(Nadaljevanje s 1. strani)

žen postavljeni cilj, v gotovih pogledih pa celo prekoračen. Razpravljali so na posameznih razgovorih tako o gospodarskih kot o političnih in kulturnih vprašanjih. Med drugim je bil podpisan sporazum o avstrijsko-jugoslovenskem zračnem prometu in sprejet sklep, da se podvignejo poslaništva v Beogradu in na Dunaju v veleposlaništva.

Glede jugoslovanske manjšine v Avstriji je Koča Popovič na tiskovni konferenci dejal, da se bodo njene razmere v Avstriji izboljšale v isti meri kakor se bodo razvijali vse bolj prijateljski odnosi med vlada-ma v Beogradu in na Dunaju. Govora je bilo v to svrhu tudi o regionalnih sporazumih med južnimi zveznimi deželami Avstrije, (Stajersko in Koroško) ter Ljudskima republikama Slovenijo in Hrvaško. Do konkretnih sklepov v tem pogledu pa še ni prišlo.

Stalno tajništvo Balkanskega pakta

Koncem minulega tedna je bil v Beogradu podpisan sporazum med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo o osnovanju stalnega sekretariata Balkanskega pakta. Naloga te ustanove bo skrbeti za čim učinkovitejšo izvajanje smrtov pogodbe o prijateljstvu in sodelovanju držav Balkanskega pakta, nadaljnje poglobljanje in razvijanje odnosov med njimi ter olajšanje po paktu predvidenih periodičnih sestankov zunanjih ministrov treh držav.

V imenu Jugoslavije je podpisal spora-

Trojna namesto četverne konference

Iz Londona, Washingtona in Pariza so uradno sporočili, da se bo dne 4. decembra začela na Bermudskih otokih v Atlantskem oceanu konferenca predsednikov vlad ZDA, Velike Britanije in Francije. Udeležili se bodo konference tudi zunanji ministri teh držav.

Za sklep o konferenci je bilo merodajno odklonilno stališče Sovjetske zveze glede na konferenco štirih zunanjih ministrov za ureditev pereh svetovnih vprašanj. Med glavnimi točkami na konferenci bodo — kakor poročajo tiskovni uradi — tudi avstrijsko in nemško vprašanje. V zvezi s tem je nedavno ameriški zunanji minister Dulles izjavil, da bodo zapadne sile eventualno sklepale o bodočnosti Nemčije tudi neoziraje se na Sovjetsko zvezo.

Fašistični elementi so povzročili tržaške nered

Ze zadnjič smo poročali o izgreh v Trstu na dan obletnice prve zasedbe Trsta po italijanskih četah. Naposled so se neredi še stopnjevali in končno terjali šest smrtnih žrtev, štiri težje in 79 lažje poškodovanih med tržaškimi iredentisti in fašisti, ki so neredi povzročili. 79 poškodovanih je bilo tudi med policisti.

Očitno so bili neredi namenoma izzvani, kar je med drugimi ugotovil tudi britanski zunanji minister Eden. Pozval je italijansko vlado, da mora storiti vse kar je v njeni moči, da ukroti elemente, ki so odgovorni za nered v Trstu. Italijanski vladni krogi so očitali generalu Wintertonu, da je dovolil streljati na neoboro-

Proces proti „Kleine Zeitung“

(Nadaljevanje z 2. strani)

je zato član DF, da bi bil del Koroške priključen k Jugoslaviji, je Sienčnik odgovoril:

„O tem ne odločam jaz, sem pa odločno za to, da uživa vsak narod popolno enakopravnost!“

V zaključnem govoru je dr. Stern še enkrat pokazal na vso zlonamernost zlaganih trditvev v „Kleine Zeitung“ in dejal, da so izpovedi prič jasno pokazale, kako se podatki, ki s stvarnostjo dejansko nimajo ničesar opraviti, izrabijo v senzacionalne namene. Namesto da bi v čutu odgovornosti v listu povedali, da so vse to le nepotrjene govornice, jih temu nasprotno prinesejo kot golo resnico.

Obtoženec zastopnik dr. Rittler popolnega poloma ponujenega dokaza resnice seveda ni več mogel utajiti, zato je le še poskušal, da bi vso zadevo prikazal v smešni luči, kar pa mu kljub poklicni zgovornosti zaradi pretežkih obdolžitev v „Kleine Zeitung“ ni moglo uspeti.

Končno je bil odgovorni urednik „Kleine Zeitung“ po celodnevni razpravi obsojen v vseh

Na vprašanja novinarjev glede Trsta je Koča Popovič izjavil, da avstrijsko vlado ni naprosil za posredovanje pri zapadnih silah, kajti Jugoslavija ima sama dovolj moči in moralne sile, da zastopa tozadevne svoje pravice in koristi. Kar se pa tiče avstrijskih interesov v Trstu, pa je to seve stvar avstrijske vlade.

S sprejemom, ki ga je v sredo zvečer priredil jugoslovanski poslanik na Dunaju Drago Vučinič, je bil zaključen uradni obisk državnega sekretarja Koče Popoviča na Dunaju. Tega sprejema sta se poleg predstavnikov avstrijske vlade udeležila tudi koroški deželni glavav Wedenig in direktor deželni uradov Newole.

Delegacija predstavnikov koroških Slovencev na čelu s predsednikom Demokratske fronte, ki je bila prav tako povabljena na ta sprejem, je bila sprejeta tudi pri državnem sekretarju Koči Popoviču.

zum o stalnem tajništvu državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popovič, za Grčijo in Turčijo po njuna veleposlanika v Beogradu.

Vest o tem ponovnem poudarku vzajemnega sodelovanja v jugovzhodni Evropi je svetovna javnost (razen kominformovske in italijanske seveda!) z zadovoljstvom sprejela. V Washingtonu ga diplomatski krogi smatrajo kot pravcato protituež proti italijanskemu stališču do vprašanj, ki so važna za mir in varnost.

ženo šolsko mladino in so s tem nehote priznali, da presodno tržaško ljudstvo s fašistično provokacijo ni imelo nič skupnega, ampak je bila nosilec neredov le od neodgovornih fašističnih elementov nahujskana mladina.

Angloameriške zasedbene oblasti so zaostrile kontrolo na meji med cono A in Italijo, da preprečijo prihod „nezaželenih elementov“ v Trst. To je dokaz več, da so tržaški neredi nujno bili izzvani od zunaj.

Po zadnjih poročilih je v Trstu spet mirno, le v nekaterih italijanskih mestih še demonstrirajo iz „solidarnosti“ s fašističnimi elementi v Trstu proti ukrepom zavezniške vojaške uprave.

Deset let Tanjuga

Minuli teden je poteklo 10 let, odkar so v Jajcu ustanovili Tanjug — telegrafsko agencijo Nova Jugoslavija. Njen organizator je bil Moša Pijade. Tanjug je imel nalogo, da svetovno javnost kar najhitreje in popolneje obvešča o osvobodilni vojni jugoslovanskih narodov, o zgodovinskem zasedanju AVNOJ in njegovih sklepih, o razvoju vojaških operacij na Balkanu in podobnem. To svojo prvo nalogo je Agencija Tanjug uspešno opravljala tako, da je v najkrajšem času pridobila v svetu velik ugled.

Med narodnoosvobodilno borbo so Tanjug preselili na Vis, potem pa v Valjevo in po osvoboditvi Beograda v glavno mesto. Prišel se je tehnični razvoj Tanjuga, ki se čedalje bolj približuje s tehnično opremo in boljšo organizacijo dela modernim časopisnim agencijam v svetu.

točkah obtožbe, in sicer na 1.000 šilingov kazni, na plačilo sodnijskih stroškov, na 1.000 šilingov odkodnine Sienčniku ter na zaplenitev tistih števil „Kleine Zeitung“, v katerih so bili objavljeni inkriminirani članki.

Kakor vse prejšnje obravnave v zvezi s krvavo mejo, tako je tudi ponedeljska razprava raztrgala tančico z obraza tistim, ki bi si v svoji pokvarjenosti hoteli kovati kapital s tem, da poštenim ljudem neodgovorno tepajo dobro ime in osebno čast. Prav tako je potek razprave le še enkrat več ovrgel vse njihove nizekotne trditve o barbarstvu protifašističnih borev, s katerimi so skušali vso narodnoosvobodilno borbo koroških Slovencev prikazati kot zločin in veleizdajo.

Vse to jim ni uspelo, uspelo pa je, da je resnica zmagala nad lažjo, da bo tudi prebivalstvo južne Koroške videlo in spoznalo, kje je treba iskati lažnike, obrekovalce in klevetnike. Za „Kleine Zeitung“ pa pomeni ponedeljska obravnava nov poraz in hud udarec, saj je morala pred sodiščem priznati, da ne more dokazati resničnosti svojih trditvev.

Nacistična vojaška sodišča so med vojno obsodila na smrt na tisoče vojakov

V vzhodnem Berlinu so našli tajne akte bivše nemške vrhovne vojaške komande (OKW), iz katerih je razvidno, da so v času od 26. avgusta 1939 do 31. januarja 1945 vojaška sodišča obsodila na smrt več kot 25.000 nemških vojakov in jih usmrtila. Statistika je končana z januarjem 1945. Manjkajo torej še podatki o obsodbah v zadnjih vojnih mesecih, v katerih so proslula vojaška »hitra sodišča« zahtevala brez dvoma še mnogo številnejše žrtve. Iz sodnih zapiskov je razvidno, da so tako imenovana vojaška sodišča na bojiščih izreкла v času med 26. avgustom 1939 do

31. januarja 1945 14.338 smrtnih obsodb ter so jih 8996 tudi izvedli. Kot glavna vzroka zločinov navajajo »strahopetnost pred sovražnikom« in »nedovoljeno odstranitve od čete«. Iz mesečnih statistik usmrtilcev je razvidno, da so smrtne obsodbe proti koncu vojne od meseca do meseca naraščale. Nadalje je iz teh aktov razvidno, da so svojce obsojenih o obsodbah in usmrtilvah le vzelo redkih primerih obveščali iz bojazni, da bi taka poročila neugodno vplivala na »obrambno moč«.

Nad milijon ljudi izgine vsako leto

Vsako leto izgine po statističnih podatkih po vsem svetu na videz brez sledu en milijon ljudi. V Parizu jih izgine kakih 20.000, v New Yorku 29.000, v Hamburgu jih je izginilo po vojni 7000. Kakih 85 odstotkov se jih prostovoljno vrne, 14 odstotkov pa jih najde policija. Nekaj nad 3000 primerov odpade na uboj. Zelo

redki so primeri, da človek popolnoma zgubi spomin. To se je na primer zgodilo Kanadčanu Napoleonu Majatomu, ki je bil leta 1946 ranjen v glavo in se je šele letos marca spomnil, kje je doma in se vrnil. V večini primerov so vzrok, da ljudje izginejo, zakon, družinski prepripi, gmotne težave itd.

Klic po vesti morale v Angliji

V razpravi v britanski zgornji zbornici o prestolnem govoru kraljice je lord Sal-toun obžaloval, da v govoru niso bili omenjeni tudi stalno naraščajoči nasilni in npravstveni zločini. Lord je zahteval ukrepe proti rahljajoči se morali in je naglasil, da se zablode »Sodome in Gomore« širijo in kazni ne bo prišla v obliki potresa, marveč bo nastalo vse hujše, namreč zastrupljanje vse morale. »Literatura, gledališče in življenje nam kažejo« je dejal lord, »da se prelom zakona smatra samo še kot šala in da se tudi razporoko oceni skrajno lahko.« Nadalje je apeliral na moralno vest in na zavest odgovornosti ljudstva, ki naj podvzame ukrepe proti propadanju npravnosti.

hu skočili skozi okna na cesto, so morali spraviti s polomljenimi rebri in nogami v bolnišnico.

Nebotičnik iz aluminija

V Pittsburgu, središču ameriške jeklarske in železarske industrije, so postavili 138 metrov visok nebotačnik, ki je razen temeljev, ki so iz železobetona, ves iz aluminija. Novi nebotačnik je torej, če upoštevamo njegovo velikost, sorazmerno najlažja stavba na svetu. Ker so njegovi investitorji hoteli dokazati vsestransko možno uporabo aluminija, je nova stavba res vsa iz te snovi. Iz aluminija sta tudi električna in vodovodna napeljava. Razen tega pa so uporabili tudi nov način ogrevanja prostorov. Vseh 30 nadstropij grejejo posebni aluminijasti grelci, ki so vgrajeni v podu. Ta nebotačnik je postavila Ameriška družba za aluminij.

Ugotavljanje resnice z aparatom

Pred nekaj časom so izdelali majhne detektorje za ugotavljanje resnice, ki so mnogo manjši in manj komplicirani kot veliki, katerih iznajdbo je zabeležil ves svetovni tisk. Kadar hočejo med preiskavo ugotoviti resnico, dajo preiskovancu na roke dva kovinska prstana. Aparat beleži stopnjo vznemirjenosti po delovanju srca in krvnega pritiska. Po dobljenih podatkih ugotavljajo ali je zaslišani govoril resnico ali ne.

Vprašanje je le, v koliko pri takem sodbnem zasliševanju ne vpliva lahko na izid strah nekrivega, da bi ga za krivega spoznali.

Ekskralj Peter se hoče razporočiti

Odvetnik bivšega kralja Petra v Franciji sporoča, da se namerava Peter, ki je sedaj 30 let, ločiti od svoje 33 let stare žene Aleksandre, bivše grške princese. Peter in Aleksandra sta se poročila leta 1944 v Londonu in ob tej priložnosti priredila razkošno svatbo, čeprav so se takrat jugoslovanski narodi najbolj krvavo borili v domovini. Na kratkem sestanku sta se dogovorila za razvezo zakona in razdelitev

imovine ter vzgoje osem let starega sina, ki živi sedaj v nekem zavodu v Švici. Petera vidijo v zadnjem času večkrat v družbi raznih igralcev, medtem ko Aleksandra hodi z nekim 60 let starem francoskim milijonarjem.

Cene zlata na svetovnih tržiščih padajo

Švobodna cena zlata na svetovnih tržiščih je zadnje čase zelo padla in znaša samo 36,25 dolarja za unčo in je to sedaj najnižji tečaj, ki je bil zaznamovan po drugi svetovni vojni, ki je tudi zelo blizu uradnega tečaja zlata, ki znaša 35 dolarjev za unčo. V začetku leta je znašala cena zlata na svobodnem trgu 37,75 dolarja.

Po podatkih avstrijske Narodne banke za konec avgusta 1953 je presešel devizni sklad Narodne banke 5 milijard šilingov. Ker je znašal obtok bankovcev 11,2 milijarde šilingov, je devizni sklad dosegel že skoraj polovico obtoka.

URADNA OBJAVA

Uradni prostori finančnega urada v Celovcu premeščeni

Dne 3. novembra so bili naslednji uradni prostori finančnega urada v Celovcu premeščeni v Kempfgasse šte. 2:

Urad za mezdni davek in urad za doklade za otroke (Lohnsteuer- und Kinderbeihilfenstelle) — doslej v baraki August-Jakschstrasse,

Oddelek za trošarino (Verbrauchssteuerabteilung) — doslej Dr. Hermann-gasse 3.

Ocenjevalni urad (Bewertungsstelle) — doslej Benediktinerplatz 2.

Referat za povračilo prometnega davka pri izvozu (Umsatzsteuer-Ausfuhrvergütung) — doslej Dr. Hermann-gasse 3.

Urad za pregled malih obratov (Kleinbetriebsprüfungsstelle) — doslej Dr. Hermann-gasse 3.

Uradni čas za sprejemanje strank je ostal neizpremenjen.

ADRIA GETRÄNKE

R. in K. BAKARIČ

Žrelec — Ebental

Prvovrstne žgane pijače s sinjega Jadrana

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.